

Bugün de,
kendi inançlarını herkese dayatmaya
çalışan muktedirlere boyun
eğmeyen,kıyafetiyle,şarkılarıyla,
şiiirleriyle,sanatlarıyla direnen,
saklanmayan,geri adım atmayan
bedel ödemeyi göze alarak duruşundan
taviz vermeyen tüm kadınlara
selam olsun...



TARIM ORKAM SEN
KADIN DERGİSİ
Şubat 2022

TARIM ORKAM SEN
Adına Sahibi
Ahmet Keleş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Erdoğan Ber

Hazırlayan
Tarım Orkam Sen
Kadın Sekreterliği

Yönetim Yeri
Adakale Sokak, Ada Apt.
No: 8/7 Yenışehir
Çankaya/ Ankara
Tel: 0312 430 58 11 - 12
Faks: 0312 430 15 63
Web: www.tarimorkamsen.org
E-mail: tarimorkam@ttmail.com

Kapak Tasarım / Dizgi
Gülüzar Ünver

Basım Yeri
On Ada

Basım Adedi
?

Basım Tarihi
?

içindekiler

- 4 Düşmeyen, dik duran Kadına selam olsun!
- 6 Özsavunma
- 9 KHK'ler GİDECEK
- 11 Kırsalda Sömürünün Yoksulluğun Odağında Gezici Tarım İşçileri ve Kadınlar
- 16 Göç
- 19 Kavimler Göçü



20 Kadın Kırımı

22 LGBTİ+Ların Hak ve Özgürlüklerini Geçiş Dönemi Adaleti Bağlamında Değerlendirme

İçindekiler

28

İSKOÇYA da kadın hijyen ürünleri ücretsiz olacak

30

Kadın Sorunu Yoktur “Erkek” Sorunu Vardır

35

Eko feminizme Neden gerek Var

37

İklim Krizinin Gölgesinde...



44

Kadın Mücadelesi ve Sanat

46

Kurtlarla Koşan Kadınlar üzerine...

49

SİNEMA

54

Kadınlarımız

55

Kitaplık

Düşmeyen, dik duran Kadına selam olsun!

Sevgili kadınlar ilk önce,8 Mart “Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Gününü”kutlamak istiyorum. Bu bir farkındalık günüdür.

165 yıl önce New York'ta dokuma işçisi kadınların daha iyi çalışma koşulları ve eşitlik için greve başlamış ancak polisin işçilere saldırmaması,fabrikayı kitlemesi ve ardından çıkan yangın dolayısıyla 129 kadın işçisi can vermiştir.Yıllardır süren kadın direnişini somutlaştırdığı,bu uğurda can verdiği isyanın günüdür 8 mart.

Dünyanın ve ülkemizin geçmiş tarihine baktığımız zaman 8 mart'ın şimdiki anlamıyla 8 Mart olabilmesi için bile kaç kadın ,kaç insan zulüm görmüş ,dışlanmış,hakkını savunabilmek ve emeğini gösterebilmek adına zarar görmüştür.

Nice zorluklarla bugünlere gelinse de, şimdilerde birtakım etkinliklerle,farkındalık yaratmaya çalışılan bildirilerle , çeşitli aktivitelerle kutlandığını görüyoruz ve seviniyoruz.Ancak bugünün geçmişte hangi olaylardan dolayı meydana geldiğini,aslında hangi kadınlara ait olduğunu da unutmamalı ve her zaman hatırlamalı,hatırlatmalıyız.

Bu bir farkındalık günüdür ve kadınlarımızın değerleri sadece bir güne sığdırılmaz.

Ne yazık ki her gün yüzlerce kadının psikolojik ve fiziksel şiddet gördüğü,öldürüldüğü ya da tecavüz edildiği bir dünyada yaşarken, yapabileceğimiz en önemli şey, çocuklarımızı doğru bir bilinçle yetiştirmek ,onların bu konuda farkındalığını ve duyarlılığını artırmaktır.Ancak bu şekilde daha bilinçli bir toplum haline gelebiliriz ve doğru yönde ilerleyebiliriz.



Serap BAYSAL
Tarım Orkam-Sen Genel Kadın Sekreteri

**“Kadınların
Uluslararası Birlik,
Mücadele ve
Dayanışma Günü”
Kutlu Olsun!**

Eşit ,özgür, savaşız, şiddetsiz bir yaşamı örme yolunda emin adımlarla yürüyoruz.Bizi toplumsal yaşamın öznesi olmaktan çıkarıp eve hapsedmeye çalışan erkek egemenliğinin hayallerini boşa çıkarmalıyız. Makul gördükleri sınırlarda, itirazsız ,iradesiz yaşamayı reddediyor ve homofobiye, cinsiyetçiliğe, savaşırlara, tekçiliğe, sömürüye, ekolojik yıkıma itiraz ediyoruz. Umudumuzu ,heyecanımızı, öfkemizi, neşemizi, kahkahalarımızı içimize gömmüyoruz.

Bedenimize, kimliğimize, emeğimize, yaşamlarımıza daha çok sahip çıkıyoruz. Biliyoruz, görüyoruz değiştiyoruz! Sözümüzü çoğaltarak haykırıyoruz.

Bin yıllardır süregelen kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesinin, kadın dayanışmasının devamlılığının, çok daha anlam ifade ettiği günlerden geçiyoruz. Ve istiyoruz ki, tüm düşlerimiz için "EVEEEEET!" diye haykırabilelim. Bu isteğimiz, bir dilenme değildir. Her biri, yurttaş olmamıza, emekçi olmamıza ve kadın olmamıza ilişkin en temel, en evrensel ve en insani HAKLARIMIZDIR... HAKLARIMIZA sahip çıkmak ve haklarımızın peşinden gitmek; bu ülke için, her birimiz için, çocuklarımız için, geleceğimiz için sorumluluğumuzdur. Bu sorumluluk temelinde örgütlenmekten, örgütlülüğümüzü çoğaltmaktan, mücadelemizi yükseltmekten başka şansımız, başka çaremiz yoktur

Unutmayalım ki; Daha çok kurulacak hayalimiz, bölüşecek neşemiz, gidecek yolumuz var!

Dünyanın dört bir yanında en kalabalık şehirlerden, en ücra köşelere dek hakları ve emeği için, eşitlik, adalet ve barış için mücadele eden, sesini yükselten, zorbalığa karşı duran bütün kadınlara, dayanışma ruhu ve birlik olmanın inancıyla, 8 Mart Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü ışığında, selam olsun...

Söyleyecek Sözümüz değiştirecek gücümüz var Yaşasın Tarım Orkam-Sen! Yaşasın KESK!

Özsavunma

21.Yüzyılın ilk çeyreğini bitirmek üzereyken kapitalist modernitenin, bireyci anlayışı ustalıkla topluma empoze edilirken, “özsavunma” kavramı da bundan nasibini alarak bireysel, defansif bir indirgemecilikle tarif edilmektedir. Özsavunma nedir? Hangi düzlemlerde tartışılmalıdır? Gibi sorulardan önce kadınlar açısından, özsavunmayı yaşamsal kılan toplumsal deformatsiyondan ve eril tahakkümün ulaştığı boyutlardan bahsetmek gerekir.

Kadın cinayetlerinin, şüpheli kadın ölümlerinin sayılarıyla ifadesinin, mekanikleşen ve kanıksanan bir noktaya ulaştığı bugün, sayılardan bahsetmeden, karşı karşıya olduğumuz kadın kırımının boyutlarını ve nasıl incelleme yürütüldüğünü anlamak önem kazanıyor. Zira gerçekleşen şiddetin, nicel olarak artması veya azalması yürütülen “kadın kırımı” politikalarını tanımlamaya yetmiyor.

Kadın kırımı kavramını; Kürt Kadın Hareketinin uzun yıllar önce tanımladığı haliyle aktarmak en doğrusu. İrkçi ve cinsiyetçi erkek iktidarların toplum kırımını, kadın üzerinden gerçekleştirme amacıyla; kadının varlığına, kimliğine, bedenine, diline ve tüm değerlerine yönelik saldırıların bütününe ifade eder. Bu bütünlüklü saldırı doğrudan veya dolaylı, görünen veya görünmeyen, fiziksel, kültürel veya yapısal olarak, iktidarlar tarafından sistematik ve politik olarak yeniden üretilmektedir. Bin yıllardır bu sistematik şiddet, kadının sadece kadın olarak doğmuş olmasının ve toplumsallığının bir sonucu olarak üretilmektedir. Yanısıra ırk, inanç, ideoloji, yaşam tarzı vb. sebeplerle, tüm bu şiddet türleri çoklu bir boyut kazanarak kadınları, daha çok hedef haline getirmektedir.



Adalet Kaya
Rosa Kadın Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Özsavunma nedir? Hangi düzlemlerde tartışılmalıdır? Gibi sorulardan önce kadınlar açısından, özsavunmayı yaşamsal kılan toplumsal deformatsiyondan ve eril tahakkümün ulaştığı boyutlardan bahsetmek gerekir.

Tarihsel olarak, din kaynaklı veya sınıflı toplum yaratımı sonucunda, geliştirilen bir çok metodla büyütülen, bu kadın düşmanlığı, günümüz kapitalist modernitesinin, sığ, fanatik, popülist demokrasilerinde, hala tüm soğuk gerçekliği ile sürdürülmektedir. Kadını eve ve erkeğe hizmet etmeye özgüleyen bu anlayış palazlanarak devam etmekte, kamusal alanın dışına itilmeye çalışılan kadın, verili olana mahkum edilerek, çerçevesi çizilmiş yaşamlara hapsedilmektedir.

Kadın üzerinde gerçekleştirilen kırım politikalarının, fiziksel boyutu; yani öldürülme, taciz, tecavüz, zorla alıkonulma gibi net olarak görünen, tepkisel ve meşru savunma gerçekleştirilen durumlarda bile kadınlar reflekslerini ve özsavunma güçlerini kaybetmişlerdir. Öldürülen ve/veya şiddete uğrayan yüzlerce kadın, özsavunma yeteneği zayıflatıldığından, o şiddet sarmalının dışına çıkamamıştır. Toplumun da kadın kırımını algılaması ve gerçekleşen kadın kırımına karşı refleksleri oldukça zayıflamış, sadece fiziksel ve görünen şiddeti algılayıp, buna karşı ortaya çıkan tepkileri de, hızla sönmelenerek, kısa sürede unutulmaktadır. Doğal, bireysel ve/veya toplumsal olarak varoluşsal bir mücadele veririz. Varoluşun, üç tane temel güdü üzerinden refleksleri vardır. Canlılığı ve oluşumu sürdürmek; üreme, beslenme ve korunma güdülerine gerçekleşir. Buna dair doğanın içerisinde bitki ve hayvanlarda gözlemlenen refleksler doğuştan gelmektedir. İnsanın da fiziksel olarak doğuştan gelen korunma refleksleri olmakla birlikte, dış dünyaya karşı mücadele verirken diğer canlılar gibi korunmasına ve varlığını sürdürmesine yetmemiştir. Varlığını sürdürme güdüsü sonucunda toplumsallaşma gibi muazzam bir yapıyla özsavunma gerçekleştirmiş olsa da bu yapı binlerce yıllık zaman içerisinde kadın aleyhine, "kendi olma" halinden uzaklaştıran bir karşıtlıklar kutuplaşması, dengesiz güç dağılımı ve eril iktidarlar yaratmıştır. Aslında bir özsavunma refleksi ile gelişen toplumsal yapılar, erkek-kadın, doğa-toplum, toplum-birey gibi karşıtlıklar yaratmış ve binlerce yıllık eril hiyerarşiyi oluşturmuştur.

Diğer yandan toplumlar da kendi özsavunmalarını kültür ile gerçekleştirir. Zaman ve mekan birikteliği içerisinde oluşan, nesiller boyunca aktarılan ve topluluğu birarada tutan tüm değerler; estetik algısından, dile, giyim tarzından, eğlence anlayışına bir çok ortak üretimi ifade eden kültür, toplumsal yaşamın özsavunmasını yansıtır. Bu nedenledir ki devletli iktidarlar, toplumu, kültür kırımı ve kadın kırımı üzerinden dizayn etme ve tahakküm altına almaya çalışırlar. Tüm asimilasyon politikaları; böl-parçala-yönet anlayışı ve karşıtlıklar üzerinden kutuplaştırarak anlamından özünden kopartılan toplum üzerinde gerçekleştirilir.

Tarihsel olarak, din kaynaklı veya sınıflı toplum yaratımı sonucunda, geliştirilen bir çok metodla büyütülen, bu kadın düşmanlığı, günümüz kapitalist modernitesinin, sığ, fanatik, popülist demokrasilerinde, hala tüm soğuk gerçekliği ile sürdürülmektedir.

Pozitivist bilimle de geliştirilen bu iki yöntem, ulus devletlerin varlıklarını sürdürme stratejileri olarak yüz yıllardır tarih sahnesinde oynanmaktadır.

Tüm bunların sonucunda, erkek ve toplum özsavunma halinden, kadına karşı şiddet üreten, yönelten, yayan bir araca dönüştürülmüştür, eril iktidarlar tarafından.

Hepsini yanyana koyduğumuzda, özsavunmayı günümüzde kullanıldığı şekliyle; sadece tepkisel ve fiziksel korunma ile sınırlı olana indirgemek kör bir yanılgıdır. Varolan hukuk normları ile sınırlandırmak da eksiktir. Fiziksel özsavunma, hukuki özsavunma gibi pek çok boyutu olsa da; özsavunma oldukça kapsayıcı, derin, canlı, dönüşen, dönüştüren; doğaya, topluma, kültüre içkin, kadına içkin olmalıdır.

Özsavunma, sadece zor ve şiddet karşısında gösterilen koruma refleksi ile sınırlandırılmaz. Verili olanı, hakim kılınmaya çalışılanı reddetmekle bitmez. Doğadaki diğer canlılar gibi sadece varlığını sürdürmek, var olanı korumak demek değildir. Savunmada kalmak ve

saldırıyı sürekli olarak bertaraf etmek bizi özgürleştirir mi? Öldürülen yüzlerce kadından biri olmadığım için, istediğim saatte dışarı çıkabildiğim, istediğim gibi giyinebildiğim için kendimi bu baskı rejiminin ve sistematik eril tahakkümün dışında tanımlayabilir miyim? Şiddetin başka bir çok türü ile her gün karşılaştığımı ve her an, her kadının başına korkunç şeyler gelebileceği gerçeğini değiştirebilir miyim? Dünya ölçeğinden değerlendirdiğimizde bile, tüm dünya kadınları olarak, hiç birimiz gerçekleşen bu kadın kırımından azade değiliz, an be an, ayrımcılık ve şiddetle karşı karşıyayız. Ve hiç bir devlet, hiç bir erkek de gerçekleşen kadın kırımının faili değilim veya uzağındayım diyemez. Kadın kırımını sistematik olarak yeniden üretilirken faillik de yaygınlaşıyor. Bu durum gerçek anlamda özsavunmamızı yapmadığımız her an da sürecek.

Günümüz kapitalist modernitesi; bireysel özgürlük, ekonomik özgürlük gibi kavramsal çarpıtmalarla, yaşanan baskı ve şiddeti görünmez kılmaktadır. Yaşadığı manipülasyonun farkında olmayan binlerce kadın kendini özgür ve şanslı olarak tanımlamaktadır. Aile, ataerkil ilişkilerle süregelen kodlar, toplumsal cinsiyet rolleri zaten binlerce yıllık, psikolojik köleliğe meşru bir zemin kazandırmış ve kadınlar üzerinde bir ön kabul yaratmıştır. Hal böyleyken özsavunma da oldukça sığ anlaşılmakta ve kapsayıcılığından uzaklaşmaktadır.

Tam bu noktada özsavunmayı kapsamlı değerlendirmek gerekir. Var olma mücadelesi verirken, çoğalarak, karşıtına dönüşmeden örgütlenmeyi ifade eder.

Elbetteki bir direnişi ifade eder özsavunma, sadece saldırı karşısında harekete geçen bir direniş değil, özgürlüğü ve örgütlü olmayı, yaşam tarzına dönüştüren bir direniştir bu. Ortak olanın, iyi olanın, çoğaltılarak, olumlanarak, birlikte ifadesidir özsavunma. Değiştiren, dönüştüren, etkin ve yapıcı olanı hakim kılmak ve bunu örgütlemektir. Farklılaşmayı, dönüşmeyi, yanmayı, yeniden doğmayı başarabilmektir.

En güçlü özsavunma kendini donatmakla, gelişmekle, geliştirmekle, bunu yaymak ve örgütlemekle gerçekleştirilir. Demokratik ulusun inşası için çabalamak, yaşamsal ve toplumsal kılmakla gerçekleşir özsavunma.



En güçlü özsavunma kendini donatmakla, gelişmekle, geliştirmekle, bunu yaymak ve örgütlemekle gerçekleştirilir. Demokratik ulusun inşası için çabalamak, yaşamsal ve toplumsal kılmakla gerçekleşir özsavunma.

KHK'ler GİDECEK

15 Temmuz 2015 darbe girişimi ile beraber ülkede OHAL ilan edilmiş ve bu süreç tamamen iktidar rejimin keyfi muamelesiyle adeta sıkı yönetim şeklini almıştır. Öncelikle HDP'li belediyeler hedef alınarak kayyumlar atanmış ve halk iradesi gasp edilmiştir. Kamu görevinde çalışan binlerce kişi haksız ve hukuksuz bir şekilde hiçbir gerekçe ve somut delil olmadan; yıllarca girmek için emek verdikleri işlerinden ihraç edilmiştir. Mevcut sistem kişileri karalayarak insanların emeklerini, uykusuz gecelerini, yarınları olan inancını hiçe saymıştır. İhraç olan kamu emekçileri Ohal İşlemleri İnceleme komisyonu tarafından tam beş yıldır oylanmaktadır. Süresi dolan bu komisyonun her yıl süresi uzatılarak hukuksuzluğa devam edilmektedir. 19 Temmuz 2018 tarihinde Ohal kaldırılmış olmasına rağmen bazı düzenlemelerle antidemokratik uygulamalar sürdürülmüştür. Bu düzenlemelerden biri 7145 sayılı Bazı kanun ve kanun Hükmünde kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 26. Maddesi ile 375 sayılı KHK ya eklenen geçici 35. Maddesidir. Kurum yöneticilerinin görüşleri ya da mahkemece kesinliği olmayan bilgileri esas alarak irtibatlı ya da iltisaklı gibi ağır ithamlarla değerlendirmişlerdir. Böylece bu madde gerekçe gösterilerek kendilerine biat etmeyen, kendi gibi düşünmeyen tüm emekçileri kamu görevinden alınmıştır. Bu durumda sağlıklı bir yargı sürecinden bahsetmek mümkün değildir. Hemen hemen tüm alanlarda oluşturulmak istenen tekçilik anlayışı kamu kurumlarında emekçilerin çeşitli mobinglere maruz kalınmasına sebep olmuştur. Sessizliğe mahkum edilmek istenen emekçiler disiplin suçları ile tehdit edilmiş; eleştiren, hak arayan kimi arkadaşlarımız sürgün edilmiştir. Hukukun işlemediği, hukuksuzlukla beslenen hiçbir yönetim kalıcı değildir.



Esra ADEMİHAN
Haber-sen Amed Şube Kadın Sekreter

Mevcut sistem kişileri karalayarak insanların emeklerini, uykusuz gecelerini, yarınları olan inancını hiçe saymıştır. İhraç olan kamu emekçileri Ohal İşlemleri İnceleme komisyonu tarafından tam beş yıldır oylanmaktadır.



İktidar bin bir emek ve çabayla kamu görevinde çalışmaya hak kazanmış emekçileri görevden ihraç etmekle yetinmeyip aynı zamanda diploma haklarını da ellerinden almıştır. Ayırıştırıcı ve ötekileştiren bu tutum karşısında halklar arasındaki kutuplaşma derinleşmiş ve ekonomik krizle beraber toplumun her kesimi açlık sınırına kadar gelmiştir. Ülkede ki ekonomik krizin derinleştiği böylesi bir süreçte ne yazık ki emekçiler hala 35. Maddeye istinaden görevden alınmaktadır. Ekonomik krizin bedeli emekçilere ödetilmektedir.

İhraç edilen kamu emekçilerinin tüm sosyal ve özlük hakları da elinden alınmıştır. İktidar kendisine yakın olmayan toplumun tüm kesimlerine neredeyse yaşam alanı dahi bırakmamıştır. Yıllarca maaşlarında sağlık kesintisi yapılmasına rağmen sağlık sorunu yaşan ihraç arkadaşlarımız sağlık sektöründen yeterince yararlanamamaktadır. Kimi zaman ise maalesef uğradığı haksızlık neticesinde içinde bulunduğu psikolojik durumdan kaynaklı oluşan rahatsızlıklar için uygun tedavi imkânı bulamamaktadır.

Kamu kurumlarından ihraç edilenler arasında en çok kadınlar olumsuz etkilenmiştir. Ülkede kadınlar; ka-

dın olmanın zorluğu karşısında yaşam mücadelesi verirken işinin elinden alınmasıyla beraber ekonomik sorunlarla da mücadele etmeye başlamıştır. Aslında kurumlardan emekçileri ihraç etmek, topyekûn aileyi ihraç etmek demektir. Çocuklarının bakımlarını karşılamayan kadınların gelecek kaygısı yaşayarak yıprandıkları görülmektedir. Dışarıda ekonomik krizin derinleştiği, içerde ekonomik buhran, pek çok ailenin aile birliğini bozmuştur. Öte yandan bu süreçte yaşanan ağırlığı kaldıramayarak hayatını sonlandıran emekçiler ve geride kalanlar

Elbette ki devam eden hayatta geçinmek için mücadele ediyoruz. Pek çok ihraç arkadaşımız kendilerine yeni bir iş alanı aradı. Yeni iş alanlarında kendilerini geliştirenler de oldu. Evet kamudaki işlerimizi kendi emeğimizle, liyakata dayalı kazandık ve tüm haklarımızı da alacağız. Ancak unutmamalıdır ki hiç birimiz bekledikleri gibi boyun eğmedik. Bilakis içimizdeki mücadele ruhu bize güç verdi. En son arkadaşımız iade oluncaya ve tüm haklarını alıncaya kadar da direneceğiz. KHK ler gidecek biz işimize geri döneceğiz.



Selma Aydın
TARIM ORKAM-SEN
Trabzon Şube Kadın Sekreteri

Devletin güvenilirliği tartışılan kurumu olan TÜİK verilerine göre, tarımda 5 milyon 400 bin kişi istihdam ediliyor. Bu rakamın yaklaşık yarısını mevsimlik işçiler oluşturmaktadır. Bilindiği üzere Tarımda birçok işçilik biçimi var. Bunlardan biri aileleriyle birlikte 1 milyon nüfusu aşan mevsimlik gezici tarım işçiliği.

Kırsalda Sömürünün Yoksulluğun Odağında Gezici Tarım İşçileri ve Kadınlar

Devletin güvenilirliği tartışılan kurumu olan TÜİK verilerine göre, tarımda 5 milyon 400 bin kişi istihdam ediliyor. Bu rakamın yaklaşık yarısını mevsimlik işçiler oluşturmaktadır. Bilindiği üzere Tarımda birçok işçilik biçimi var. Bunlardan biri aileleriyle birlikte 1 milyon nüfusu aşan mevsimlik gezici tarım işçiliği. Bu insanlar evinden ayrılarak kendi ilinin içinde ya da dışında veya başka bir ülkeden gelerek göç ederek, tarımsal üretim sürecine katılan, akşam olunca sürekli yaşadığı evine değil de, çadırına, müstemilatına, kiradıkları eve veya otele dönen insanlar. Bunun anlamı diğerlerinden farklı. Kuşkusuz her işçilik biçiminin kendi içerisinde sorunları var. Ancak bu insanlar evini barkını geçici bir süre bırakarak göç ediyorlar. Çalışma ve yaşama ortamında işçi sağlığı ve iş güvenliği bağlamında oldukça fazla farklılıkları var.

Mevsimlik gezici tarım işçiliğinde dramında ulaşım. Aslında göç hikayesi ulaşım ile başlıyor. Ulaşım da mevsimlik gezici tarım işçileri genellikle kendi giderlerini kendileri karşıladıkları için, kişi başına en ucuz yöntemi tercih ediyorlar. Bu eskiden kamyondan veya trenin işlediği bölgelerde trendi. Şu anda çok büyük oranda minibüsler tercih ediliyor. Çalışacakları yere giderken maksimum düzeyde yük ve kişi ile gitmeyi tercih ediyorlar ki kişi başına düşen ücret azalsın. Bunun anlamı da ölümcül veya yaralanmalara neden olan kazalar. Hemen hemen her gün yaralanmalara neden olan kazaları TV haberlerinde sosyal medya acıklı ama unutulmuş dram olarak görüyoruz.



Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramının barınma. Dramın bu aşaması işçilerin bütün aile üyeleriyle birlikte nerede yaşayacaklardır. İşçilerin bir kısmı geçici çadır yerleşimleri denilen yerlerde veya buldukları alanlarda yada izin verilen yerlerde kendi çadırlarını derme çatma barkalarını, çamurdan kerpiç kulübelerini kuruyorlar. İşçilerin konakladıkları yerlerde elektrik, temiz su, banyo, mutfak, çevre aydınlatması, tuvalet, sivrisinek, yılan, akrep ve çöp gibi yaşamı zorlaştıran çok sayıda etken var. Sefalet sürüp gitmektedir. Küçük de olsa bir yerleşim birimi halinde toplu olarak kurulan çadırlarda veya müstemilatlarda barakalarda bütün aile bireyleri aynı yerde toplu olarak kalıyor çocuklar veya kadınlar ihmal veya istismar edilebilir ya da ailenin uzun süreli konaklama döneminde cinsel ihtiyaçların karşılandığı zaman aralığının şahitleri de olabiliyorlar. Anadolu'nun hemen hemen her yerinde yaşam ortamlarına dair benzer sorunları görebiliyoruz.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramı ulaşım ile devam ediyor, işçiler konakladıkları yerden çalışma alanlarına giderken yaşadıkları ulaşım sorunu var. Minibüslerle, kamyon, kamyonet, traktörlerle veya pat pat denilen ilkel taşıma araçlarıyla, çok kalabalık bir şekilde yol alıyorlar. Adana'da, Mersin'de, Ankara'da, Samsun'da, Ordu'da, Bursa'da buna çokça şahit olduk. Çok da ölümlere, yaralanmalara şahit olduk.

Mevsimlik gezici tarım işçiliğinde bir başka dram çalışma ortamında. Çalışma saatlerinin uzunluğu, dinlenme molalarının kısa oluşu, çalışma ortamının ve koşullarının kötü olması, tarla ve bahçelerde tuvaletin olmaması, temiz içme suyuna ulaşım başına bir problem. Kişisel koruyucu malzemeleri hemen hemen hiçbir yerde görmüyoruz. Tarımsal ilaçlamada kuralların hiçbiri uygulanmıyor, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin göz ardı edilmesi. En önemli konulardan biri de özellikle kadınların için üreme sağlığından mahremiyete

çocuk bakımına kadar yaşadıkları sorunlar. İşçiler, patron, tarla sahibi, elçi, dayı başı gibi şahısların sözlü ya da fiziksel şiddete de maruz kalabiliyorlar.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında ücret apayrı bir sorun. Sabah 6 da 7 de çadırından barakasından ayrılan işçi akşam 6 da 7 de barakasına çadırına dönmektedir. Bu uzun ve yorucu çalışma saatlerine rağmen sefalet ücretleri bölgeden bölgeye üründen ürüne değişkenlik gösteriyor. Türkiye'nin çok az yerinde ücretler asgari ücret civarında. Bazı illerde asgari ücretin yarısına yakın ödeniyor.

Ücret konusunda aynı işi yapan erkeklerin kadınlara oranlar daha çok ücret aldığını ve haliyle bir ücret eşitsizliği bahsedebilir miyiz? Bu çok bilinen gerçek hatta bu durumla ilgili "Çük farkı 10 TL" başlıklı ironik bir haber çıktı sosyal medyada. Mevsimlik tarım işçiliğinde bir sürü ücret tipi var. Örneğin bir tanesi yevmiye burada ücret genelde standart, bir tanesi ise kabalama veya götürü denilen ücret tipi. Örneğin çapalama yapılacak alan için dekar başına ücret belirleniyor yada bir alan işçinin aracısına, elçiye, dayıbaşına veya işçiye gösteriliyor ve o alan için ne kadar fiyat talep edildiği soruluyor. İşin zorluğuna göre kabalama bir fiyat veriyor. Bir başka ücret tipi ise topladığın miktar üzerinden kazanılan ücret. Çayda pamukta bu uygulama var. O zaman 8-10 yaşındaki çocuğu da, 60 yaşındaki amcaı da sokuyorlar tarlaya, bahçeye. Bazı yerlerde kadın ve erkek arasındaki ücret eşitsizliği sorunu var. Örneğin zeytin hasadında kadın erkek ücret farkını çok görüyoruz. Kadınlar yere serilen çadırlara düşen zeytinleri topluyor. Erkekler ise ağaçların üzerinden aletle veya sılıkla zeytini yere silkiyor. Bu nedenle ücreti farklılaştırıyorlar. Kadın ve erkek aynı işi yapıyor, her ikisi de zeytin topluyor ve her ikisi de aynı miktarda ürün topluyorsa ve sonunda ikisi yaptığı iş sonucunda farklı ücretlendiriliyorsa burada bir ayrımcılıktan bahsediyoruz. Bunun bir örneğini de incir toplama işinde görüyoruz. Erkekler ise ağaçların üze-



rinden aletle veya sırıkla inciri yere düşürüyor kadın ve erkek yere düşen kuru incirleri topluyor ve günlük ücretleri ikisinin farklı. Aynı işi aynı ortamda yapılması durumunda ücret ayırımı varsa bunun kabul edilmesi mümkün değil. Çocuk işçiliği ücretlendirilmesi tam bir vahşi sömürü. Türkiyede ücretler kırsal 50-120 TL arasında değişiyor. Maalesef Türkiye’de özellikle mevsimlik kadın ve çocuk işçiliği ücretleri ve genelde Mevsimlik gezici tarım işçiliği bağlamında kırsal alanda çalışanların ücretleri konusunda vahşi bir sömürü var . Kimse bu konuya kafa yormuyor.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında sosyal güvenlik yakıcı bir sorundur. Türkiye’de tarımda çalışan kesime yönelik ilk sosyal güvenlik uygulaması, 1983 yılında kabul edilen 2925 sayılı “Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu” dur. Mevsimlik olarak tarım işinde çalışanların isteğe bağlı olarak sigortalı olabilmelerine hak tanıyan bu kanun, tarım işçilerinin işveren katkısı olmaksızın sigortalı olabilmelerini sağlamayı amaçlamıştır. Fakat sigorta primlerinin yüksekliği dolayısıyla uygulamada pek ilgi görmemiştir.

Mevsimlik tarım işçilerinin sigortasız olarak çalışmaları birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Mevsimlik tarım işçileri hem sürekli ikamet yerlerinde hem de gittikleri yerlerde sağlık problemi ile karşılaştıklarında tedavi olmak amacıyla sağlık kuruluşlarından tam anlamıyla faydalanamamaktadır. Kaymakamlık kapılarında devlet kurumlarında yeşil kart hizmetlerinden faydalanıp sağlık sorunlarını çözmek için günlerce uğraşmaktadırlar.

Çalışma koşulları oldukça ağır olan mevsimlik tarım işçilerinin yaptıkları iş üzerinden bir sigortalı bulunmaması nedeniyle çalıştıkları süre içerisinde başlarına gelebilecek bir iş kazası, meslek hastalığı ya da ölüm halinde herhangi bir sağlık güvenceleri yoktur. Herhangi bir sağlık güvencesine sahip olabilmeleri için primlerinin ya bir işveren ya da kendileri tarafından ödenmesi gereken mevsimlik tarım işçileri; aldıkları ücretlerin düşüklüğü nedeniyle zorunlu ihtiyaçlarını bile karşılamakta güçlük çekmekte ve dolayısıyla prim ödeyememektedir.

Türkiye’de sosyal güvence anlamında mevsimlik tarım işçileri için yapılmış düzenlemeler olmakla beraber, bu düzenlemeler reel yaşam alanında karşılaşılan zorluklar tam hesap edilmeden yapılmıştır. Mevsimlik tarım işçileri için oluşturulması gereken sosyal güvencelerin işçilerin içinde yaşadıkları şartlar göz önüne alınarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında eğitim ile ilgili iki temel sorunları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, tarım

Mevsimlik tarım işçilerinin barınma ve çalışma koşulları hijyen koşullarından oldukça uzak ortamlarda bulunmaktadır. Genellikle alt yapısı bulunmayan ve toprak zemin üzerine kurulu çadırlarda yaşayan işçiler evsel atık ve atık sular nedeniyle rahatsızlanmaktadır.

sektöründe çalışan işçilerin çalıştıkları bu iş kolları ile ilgili yeterli bilgi ve eğitime sahip olmamasıdır. Tarım sektöründeki hızlı makineleşme, bu alanda çalışan işçilerin de belirli niteliklere sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Fakat tarım sektöründe çalışan işçilerin niteliksel gelişimi ile ilgili bir eğitim faaliyetinin olmaması her geçen gün mevsimlik tarım işçilerinin elini daha da zayıflatmakta ve haklarının iyileştirilmesi ile ilgili kalıcı çözümlere ulaşılmasını daha da ötelemektedir.

Mevsimlik tarım işçilerin eğitim ile ilgili bir diğer sorunu da çocuk ve gençlerin örgün eğitiminde yaşanan aksaklıklardır. Sezonluk olarak farklı yerlerde bulunan aileler adeta göçebe hayatı yaşamakta, bu nedenle çocuklar okula gidememekte ve eğitim alamamaktadırlar. Çocuklar, LGS, YKS gibi sınavlara hazırlanamamakta ve çok sayıda öğrenci bu sınavlara girememektedir. Çocukların gün boyu işçi olarak çalışmaları da bedenen yorgun olmalarına sebep olmaktadır. Bu durumda çocuklar sınav hazırlıklarında yeterli performansı sergileyememektedir.

Mevsimlik tarım işçileri 5-6 aydan bazen 9 ay boyunca tarım alanlarında sürekli yer değiştirmektedir. Mevsimlik tarım işçileri aileleri ve bir kısım akrabalarıyla birlikte göç olayını gerçekleştirdiklerinden dolayı çocuklar okuldan alınarak aileleriyle birlikte erken yaşta çalışma alanlarına gelmekte ve aileleri ile beraber çalışmaktadır. Bu nedenle orta öğrenim, lise ve üzeri eğitime devam eden çocuklar oldukça az olmaktadır. Eğitimi okullarda alması gereken çocuk ve gençler tarlalarda aylarca eğitimden uzak bir şekilde çalışmaktadır bu durum eğitimsiz bir kitlenin kuşaktan kuşağa uzanmasını yoksulluğun katmerleşmesini sağlamaktadır.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında sosyal dışlanma sorunu ülkemizde siyasi iklimim ve aktörlerin elinde manüplasyon aracı olarak her zaman kullanılmaya hazır olgudur. Mevsimlik tarım işçileri çalıştıkları bölgelerde genellikle "öteki" veya "yabancı" olarak görüldüklerini belirtmektedirler. Bu durum bazen fiziki saldırılara dahi varabilmektedir. Kültür, eğitim, dil, etnik kimlik farklılıkları bu algıyı beslemekte ve ülkenin doğusunda batısında her yerinde bu ötekileştirme algısını görebiliriz. Ülkede göçmen yada sığınmacı statüsünde bulunanlarda bu algıdan nasibini fazlasıyla almaktadır. Bu durumların yaşanmasında ulusçu/ırkçı anlayışların oluşturduğu faşizan çıkışların etkisi aşikardır.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında sağlık sorunları Mevsimlik tarım işçilerinin yaşadıkları kötü koşullara sahip alanlar, değişik sağlık sorunlarına davetiye çıkarmaktadır. Evsel atıkların toplandığı alanların mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı alanlarda olması, hayvanların çadır alanlarında işçilerin kaldığı alanlar-

da olması, içme suyu ve temiz su temininin zorluğu gibi sebepler işçilerin ve özellikle çocukların sağlık sorunları yaşamasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, yemek yapılan alanların dışarıda olması nedeniyle çeşitli bakterilerin yemeklere karışmasıyla çeşitli hastalıklar da kaçınılmaz olmaktadır.

Mevsimlik tarım işçilerinin barınma ve çalışma koşulları hijyen koşullarından oldukça uzak ortamlarda bulunmaktadır. Genellikle alt yapısı bulunmayan ve toprak zemin üzerine kurulu çadırlarda yaşayan işçiler evsel atık ve atık sular nedeniyle rahatsızlanmaktadır. Korunmasız çadırlarda yaşayan mevsimlik tarım işçileri yılan, akrep, böcek sokmalarıyla zehirlenmelere de maruz kalmaktadır. Dahası on iki saati aşan çalışma süreleri ile işçilerin sıcakta çalışmaktan kaynaklanan sorunları da bulunmaktadır. İşçilerin buldukları alanların yerleşim yerlerinden uzaklığı ve sağlık güvencelerindeki problemler sağlıklı tedavi olanağını da olumsuz yönde etkilemekte ve hastaların sağlıklı tedavi olabilmelerini engellemektedir. Mevsimlik tarım işçileri tarımda kullanılan kimyasallara da doğrudan maruz kalmakta ve durum birçok sağlık sorununa davetiye çıkarmaktadır.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında çocuk işçiliği, işçilerin yarıya yakını 18 yaş altı çocuklardır. Tarım sektöründe çalışan kişi sayısının yarıya yakını mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaktadır. Bu işçilerin de yarıya yakını 18 yaş altı çocuklardır. Mevsimlik tarım işçiliği yapılan alanlar incelendiğinde en fazla karşılaşılan kesim maalesef çocuklar olmaktadır. Çocuk sayısını kadınlar ve daha sonra da yetişkin erkekler takip eder. Bu durum bile mevsimlik tarım işçiliği yapan çocukların sayısal fazlalığını ortaya koyması açısından önemlidir. Tamamen sağlıksız koşullar altında yaşamlarını sürdürmek zorunda kalan bu çocuklar günde yaklaşık 12 saat boyunca beden güçlerinin çok üzerinde bir gayret sarf ederek çalışmak zorunda kalmaktadırlar. İş Kanunu'na göre '15 yaşını doldurmamış ço-

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramı yaşamın içinde katmerleşerek işçilerinin yoksullukları kalıcı hale geliyor en acısı kanıksanıyor

cukların alıştırılması yasaktır.' Ancak uygulamada 15 yaş altı binlerce çocuk mevsimlik tarım işçisi olarak aileleriyle birlikte çalışmaktadır. Mevsimlik tarım alanlarında henüz çalışmayacak fakat annelerinin de işçi olarak çalışmasından dolayı tarım alanlarını kendileri için oyun alanlarına çevirmiş binlerce çocuk vardır. Bu çocuklar bu alanlarda temiz ortamdaki uzak, her türlü hastalığa davetiye çıkaran bir yaşam sürmek zorunda kalmaktadır .Bu durum eğitimsizliğin yoksulluğun katmerleşmesi yakıcı hal alması sistem tarafından hiç de umursanmıyor.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramında baş rol KADINLARDA. Kadınlar tarladan dönünce de çalışmaya devam ediyor. "Mevsimlik gezici tarım işçiliğinde çocuklardan sonra en zor rol şüphesiz kadınlarındır." Mevsimlik gezici tarım işçiliğindeki esas sorun kadının çalışma ve aile işlerinde toplam yükün çok önemli bir kısmını sırtlanmasıdır. Tarlada gün boyu 10-12 saat işçi olarak çalışmak zorunda kalan kadınlar bu görevleriyle beraber çamaşır ve bulaşık yıkamak, yemek yapmak, çocuklarla banyo için ilgilenmek, su taşınmak, kalın yerin temizliği ile ilgilenmek gibi işlerle de meşgul olmak zorundadır. Mevsimlik tarım yapılan iş alanlarındaki şartlar en fazla çocukları ve kadınları etkilemektedir. Kadınlar genelde sabah 5 de uyanır aileyi bahçeye hazırlar, günlük çıkını hazırlar çocukların bakını yapar ve gider akşama kadar tarlada çalışır. Tarladan dönünce de yemek yapma, çocuklar ile ilgilenme ,barındıkları yerleri temizleme, çamaşır yıkama ve benzeri işlerle meşgul olmaktadır. Sabah 5 de kalan kadın ancak akşam 10-11 gibi yatar. Bu arada erkeğin cinsel arzularının giderilmesi istemsiz bir alışkanlık gibidir. Gece yarısına kadar ayakta olan kadınlar, çocuklarıyla da yeteri kadar ilgilenememektedirler bu durum uzun sürede çocuklar üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilecek bir olgudur. Tarım işçisi kadınlar zor şartlar altında tarlalarda bebekleri ile beraber çalışırken, küçük yaşta çocuklar da aynı tarlalarda büyüklerin yapabilecekleri işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Aynı zamanda mevsimlik tarım işçi-

si kadınların yaşadığı ölü doğum oranının yüksekliği çalışma zorluğunu ortaya koyması açısından önemlidir. Tarım işçisi kadınlar zor şartlar altında bebekleri ile beraber çalışırken, küçük yaşta çocuklar da aynı tarlalarda büyüklerin yapabilecekleri işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır.

Hijyen paketlerine ulaşamayan yada bilmeyen bilmeyen tarım işçisi kadınların tarlada ve göç yollarında taciz ve tecavüzün yanısıra şiddetin değişik biçimlerine maruz kaldığını intiharları ve kadın cinayetlerini gazetelerin üçüncü sayfasında yada TV lerde kısa magazin haberi şeklinde görürüz. Kadının adı yok hiç para almaz. Kadının ihtiyaçları erkek tarafından karşılanır. Bu hayatın içerisinde yeri maalesef çok yok. Yalnız başına çarşıya gidemiyor, kazanılan parayı kontrol edemiyor. Mevsimlik gezici tarım işçiliğinde böyle vahim bir tabloyla karşı karşıyayız.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği dramı yaşamın içinde katmerleşerek işçilerinin yoksullukları kalıcı hale geliyor en acısı kanıksanıyor

Aileleri ile birlikte bir milyon civarına olan "Mevsimlik gezici tarım işçileri yılın belirli dönemlerinde evlerini terk ederek çoluk çocuk kısa veya uzun süreyle tarlalarda, bahçelerde çalışarak geçimlerini sağlıyorlar. Soğuk sıcak demeden kendi kurdukları çadırlarda yağmurun, tozun, sineklerin içinde zor koşullarda yaşıyorlar, zaman zaman elektrikleri olmuyor ötekileştirmeye ayrımcılığa baskıya uğruyorlar adeta ovanın ortasında adeta ıssızlığı yaşıyorlar. Genellikle çocukları okuldan erken ayrılıyor, memleketlerine döndüklerinde de geç katılıyorlar. Eğitimlerini tamamlamaları da çok zor oluyor. Ailenin yoksulluk döngüsü kuşaktan kuşağa böylece sürüp gidiyor ve kalıcı hale geliyor.



Göç

Her göç, nedeni, içeriği, gerçekleşme ve yaşanma şekliyle birbirinden farklı olsa da, göç “insanların sosyal, ekonomik, siyasi veya doğal sebeplerden dolayı coğrafi olarak yer değiştirmesi” (Adıgüzel, 2016,3) şeklinde tanımlanabilir. Göç olgusu, insanlığın yüzündeki varlığıyla birlikte başlamıştır fakat günümüzde küreselleşmeyle birlikte bölgesel çatışmalar, ekonomik sıkıntılar ve siyasi çalkantılar gibi nedenlerle daha da derinleşen ve yaygınlaşan bir toplumsal sorun haline gelmiştir.

Son elli yıla kadar göç ve göçmenler toplumsal cinsiyet, çocuk ve aile gibi temel sosyal kategorilerden bağımsızmış gibi düşünülmüştür. Göç hareketlerine, daha çok erkek nüfusun katıldığı kabul edilmiş ve göçmen sorunu, genellikle erkek göçmenlerin sorunu olarak ele alınmıştır. Nasıl ki ev dışında çalışarak evi geçindirme görevi erkeğin sorumluluğu olarak görülmüşse, iş bulmak için başka ülkelere gidenler de erkekler olarak kabul edilmiş ve göçmen nüfus denilince akla ilk olarak erkekler gelmiştir. Kadınlar göç tartışmalarında en fazla eşleri, babaları gibi erkekler tarafından yanlarında götürülen kimseler olarak düşünülmüş ve çalışmalarda ayrı bir analiz kategorisi olarak ele alınmamıştır.

Göç kararında kadınların erkeklerden ayrılmasına sebep olan ataerkil toplumsal yapı, devletlerin cinsiyetçi yaklaşımı, hane içinde alınan kararların eşitlikçi olmaması, kadınların emek piyasasında düşük statülü işlerde istihdam edilmelerinden dolayı ekonomik koşullarının zayıf olması görmezden gelinmiş, araştırmaya değer bulunmamıştır. Kadına göç sürecinde yokmuş gibi davranılması göç ederek geldiği ülkede yaşadığı sorunların ve geçirdiği deneyimlerin önemsenmemesine de yol açmıştır. Böylece, kadınların göçün yarattığı sancılı süreçten daha fazla etkilenmesi kaçınılmaz olmuştur.



Eylem Karakoç
Tarım Orkam-Sen Ankara Kadın Sekreteri

Her göç, nedeni, içeriği, gerçekleşme ve yaşanma şekliyle birbirinden farklı olsa da, göç “insanların sosyal, ekonomik, siyasi veya doğal sebeplerden dolayı coğrafi olarak yer değiştirmesi” (Adıgüzel, 2016,3) şeklinde tanımlanabilir.



1970li yıllarla birlikte kadın nüfusun da ulusal veya uluslararası göçlere katıldığı ve kadın göçmenlerin karşılaştıkları sorunların erkek göçmenlerin sorunları kadar -ve hatta daha fazla- önemli ve karmaşık oldukları tartışılır hale gelmiştir. Sığınmacı kadınların deneyimlerine toplumsal cinsiyet, sınıf, ırk ve etnisite gibi çoklu tanımlamalar ışığında daha dikkatli bir bakış getirilmiştir. Bu çerçevede göçte farklı kadınlık durumlarının ele alınması sağlanmıştır. Göç hareketliliğinde “özne” olarak görülmeyen kadın görünür hale gelmiş, göçmen kadın nüfusu konusundaki araştırmalar çoğalmış ve sorunları daha fazla gündeme getirilmeye başlanmıştır.

Yirminci yüzyıl, kadın göçünün artması anlamında bir “dönüm noktası” teşkil etmiştir. Küreselleşmeyle birlikte göçmen kadınların sayısında ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Gelişmiş ülkelerin yatırımlarını nüfus yoğunluğu yüksek olan gelişmemiş ya da gelişmekte olan bölgelere kaydırması sonucunda, bu bölgedeki kadınlar ya ucuz emeğin kaynağı olarak düşük ücretlerle çalışmak ya da başka ülkelerde kimsenin yapmak istemediği işleri yapmak zorunda kalmıştır. Gelişmiş ülkelerdeki kadınların emek piyasasına girmesi ve artan yaşlı nüfus sonucunda göçmen kadın emeğine olan ihtiyacın artmış olması da göçmen kadın emeğine olan talebi artırmıştır. Küreselleşme ile beraber yoksulluk, kadın ticareti, savaş ve çatışma ortamından kaçış kadın göçünün artışıdaki diğer temel unsurlardan olmuştur.

Özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika’daki göçmenler içerisinde kadın göçmen sayısının artması, hatta bazı bölgelerde kadın göçmen oranının %70-80'lere çıkması “göçün feminizasyonu”, “göçün kadınlığı” kavramını gündeme getirmiştir. Bugün, birçok kadın farklı sebeplerden dolayı ülkelerinin sınırlarını aşarak yeni bir ülkede yaşam mücadelesi vermektedir.

Birleşmiş Milletler’in 2020 yılında yayımladığı Dünya Göç Raporu’na göre 2019 yılında yaklaşık 271 milyon 642 bin 105 uluslararası göçmenin %48’ini kadınlar oluşturmaktadır. Ve hatta 0-19 ve 55-75 yaş aralığında kadın göçmenler erkek göçmenlerden daha fazladır (World Migration Report, 2020). Göç verileri kıtalara göre incelendiğinde, Avrupa ve Kuzey Amerika’da kadın göçmenlerin çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Kadın göçmenlerin durumu yaş grupları ve göç ettikleri ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre incelendiğinde ise ekonomik olarak gelişmiş ülkelerde 30-60 yaş arası kadın göçmenlerin ağırlıklı olduğu

Kadına göç sürecinde yokmuş gibi davranılması göç ederek geldiği ülkede yaşadığı sorunların ve geçirdiği deneyimlerin önemsenmemesine de yol açmıştır. Böylece, kadınların göçün yarattığı sancılı süreçten daha fazla etkilenmesi kaçınılmaz olmuştur.





Göç eden kadınlar hem aile içinde hem de göç edilen ülkede toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olumsuz koşullar ile mücadele etmek zorunda kalırlar. Yasal hakları sınırlı olduğu için kendilerini savunamaz haldedirler.

görülmektedir. 2016'da göçmenlerin evlerine gönderdikleri toplam 601.3 milyar doların, 300.6 milyar doları kadınlar tarafından gönderilmiştir (Western Union Company, 2016). Bu veriler aslında kadınların göç ve göç ekonomisi içerisinde çok büyük bir yer teşkil ettiğini göstermektedir.

Göç alan ülkelerin göçmen kadınlara rağbeti artmıştır çünkü göçmen kadınlar düşük ücretli, güvencesiz, kayıt dışı ve düşük statülü işlerde çalışmayı kabul etmek zorunda kalmaktadırlar. Kadın emeğinin erkek emeğinden daha ucuza satın alınabilmesi, daha kolay kontrol edilebilmesi, eve bağımlı ve serbest olmayan bir niteliğinin olması sebebiyle kadın göçmen sayısı sürekli artmaktadır. Kadınların çalışma koşullarının kötü ve güvencesiz olmasına karşılık Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu UNFPA (2014), verilerine göre "göçmen kadınların erkek göçmenlere göre düşük geliri olmasına rağmen ekonomiye milyonlarca dolar katkıda buldukları, ancak devlet politikaları tarafından onların ekonomiye katkılarının göz ardı edildiği" ortaya çıkmaktadır.

Kadınlar göçe toplumsal sorumlulukları ile katıldıklarından göçün ve kadın olmanın zorluğunu bir arada yaşarlar ve bu açıdan dezavantajlıdırlar. Göç eden kadınlar hem aile içinde hem de göç edilen ülkede toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olumsuz koşullar ile mücadele etmek zorunda kalırlar. Yasal hakları sınırlı olduğu için kendilerini savunamaz haldedirler.

Kadınlar uluslararası göç sürecinde cinsel sömürü ve istismara daha açık bir hale gelirler. Günümüzde artan insan ticaretinin mağdurları ağırlıklı olarak kadınlardır.

- Eğlence ve seks sektörünün kölesi haline getirilirler.

- Göçmen kadınların, göç ettikleri ülkelerde görünmez oluşu elbette o ülkenin ilerici güçlerinin gündeminde olmalıdır. Bizim ülkemizde de özellikle 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaş sonucunda yaşanan zorunlu göçlerle, yakıcı hale gelen göçmen kadın sorununa daha dikkatli yaklaşılmalıdır. Mülteci kadınların yaşadığı sosyal izolasyon, işsizlik, düşük ve güvencesiz çalıştırılma, cinsel ve fiziksel şiddete uğrama, eğitim hakkından mahrum bırakılma, insanca barınma ve yaşamadan uzak olma gibi temel insan haklarının ihlali konularında eşitlikçi bir bakışla yaklaşılıp kadınların ve çocukların bu koşullardan daha ağır olarak etkilendiği vurgulanmalıdır. Irkçı ve önyargılı saldırılara karşı mültecilerle ve özellikle mülteci kadınlarla dayanışmak elzemdir.



Miyase Kaplan Çelik
Urfa Tarım Orkam-Sen Kadın Sekreteri

Kavimler Göçü

Göçtü insanlar ilk değil, kesinlikle son da değil. Mi-henk taşı oldu yer yer, Çağ kapatıp çağ açtı, devletler yıktı devletler inşa etti. Şimdiye dek en sonuncusu belkide en büyüğü. Yine tekerrür ediyordur belki tarih bilinir mi? Bilinmez. Fakat göçtü insanlık son kavimler göçüyle, peki ama ya acılar? Hangi ölçü birimiyle anlatmalı? Hangi biri öbürünün aynısı? Desibeli giderek artıyor soru cümlesine ihtiyaç duymadan.

Hani Abidin Dino mutluluğun resmi için “Buna da ne tual yeterdi; ne boya...” demişti ya. Ama acının tanımlı halleri var günümüzde teknolojinin nimetleri olsa gerek acının bir çok fotoğrafı var ağırlara sepep olan cinsten. En günceli Aylan bebektir belki sınırda donarak ölen Afgan anneye kadar. Vahşi bir coğrafyada, vahşi iklim şartlarında yaklaşık 3000 kilometreyi iki çocuğuyla aşması yetmedi hayatta kalması için. Tek mahareti çevre kirliliği olan plastik poşet ancak donmak üzere olan çocuklarının ellerine çoraplarını geçiren bir annenin ellerinde sihirli bir değnek olurdu. Plastik poşet o kutsal annenin özelinde tüm insanlığa yapması gereken hizmeti yapmıştı belki, ama yetmedi o gün o anneye beraber tüm insanlık göçtü, Dünyayı o gün kirleten plastik poşet değil o anneye o ölümü reva gören insanlıktı. Bu coğrafyada her şey zor kesinlikle en zoru ise kadın olmak, çocuk olmaktır.

Acıların yerine mutlulukları paylaşacağımız bir 8 Mart özlemiyle...

Kadın Kırımı

Kadının yaşam hakkının ihlali, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ölümcül biçimidir. İnanç ve toplumsal düzen mekanizmaları var olduğundan bu yana, dünyanın her yerinde, her kültürde, her eğitim düzeyinde değişen istatistiksel değerlerle karşımıza çıkar.

Ataerkil sistemde kadın cinayetleri, kadınları cinsiyet sınıfı olarak kabul etmenin bir aracıdır. Erk düzen, hakimiyetini sürdürebilmek için kadın cinayetlerini meşrulaştırır. Tam da bu sebeple 'kadın cinayetleri politiktir'. Kadınlar, erkeklerin güç savaşının mağduru ve maktulü olur.

Kadın cinayeti, kadınların erkekler tarafından öldürülmesi olarak tanımlanırken, kadın kırımı daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak, kadınların kadın olmaları nedeniyle erkekler tarafından öldürülmesi şeklinde, kadın cinayetini içine alan bir tanımla ifade edilir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde erkeklerin orantısız güç kullanarak kadınlar üzerinde hakimiyetinin meşrulaştırılmasıdır. Kadın kırımı cinsiyet temelli bir savaştır. Kadın cinayetlerinin sistematik olarak devam etmesidir. Cinayetlerin önlenmemesi, failerin cezasız kalması, mağduru korunmamasıdır.

Erkek düzen, kadınlarla ilgili asılsız klişeler uydurur ve bunu kadınlara karşı silah olarak kullanır. En kötü ucube hikayeler kadına yakıştırılır, yapıştırılır. Akıl almaz örneklerle kadını çirkin gösterirken, toplumsal yaşamda kadını alt rollerde tutmak amaçlanır. Siyaset, yönetim gibi karar mekanizmalarından uzak tutulurken, kadınlardan arındırılan alanlar erkeklerle doldurulur. Evlere kapatılarak daha kolay kontrol edilen kadınların bu yöntemlerle söz sahibi olmaları engellenir, hizmet ve bakım işleri neredeyse tamamen onların sırtına yüklenir. Dünyası daraltılan kadın cinsinin köleleşmesi sağlanır.



Tülay Gülbol Özkan
Tarım Orkam-Sen Adana Şube

Elinin hamuruyla erkek işine karışma', 'saçı uzun aklı kısa', 'kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı ek-siltmeyeceksin', 'dişi köpek kuyruk sallamadıkça erkek köpek yansaşmaz' gibi daha çokça çoğaltılabilecek söylemlerle kadın kişiliği, kimliği, kadın bedeni ve cinselliği hedef alınır. Kadın düşünemez, kadın bir şeyden anlamaz, kadının aklı yetmez, kuyruk sallamak kadın işidir denilerek güçsüzleştirilir, böylece erkek kendi gücünü ve yerini sağlamlaştırır.

Olumsuz durumlarda kadınlara yapılan benzetmeler, olumlu durumlarda erkeksi bir yapıya bürünür. 'Karı gibi...' ile başlayan ifadeler gurur kırıcı ve küçümseyicidir. Erkek gibi...' ise gücü ve güvenilirliği vurgulamak için kullanılır. Bu öğretilerle yetiştirilen toplumlarda kendini yaratılıştan üstün gören, kadınları küçümseyen ve onları kendi hayatlarını kolaylaştırmak için sosyal ve siyasal alanda sömüren erk zihniyetin oluşması kaçınılmazdır. Üstün erkeklik algısı, gelenekler, yasalar ve toplumsal normlar aracılığıyla ayakta tutulur. Bu algının topluma nasıl yansıdığını analiz etmek, cinsiyet eşitsizliğini, kadına yönelik cinsiyet temelli uygulanan her türlü şiddetin nedenini anlamak adına oldukça önemlidir. Failerin suçları, kabul gören kalıp

lar içinde sunulur, kamuoyunun psikolojisini failin haklılığına inandıracak şekilde düzenlenir.

Birey olarak görülmeyen kadın, ailede erkeğin namusunu temsil eder. Bu bağlamda, erkeğin namusu kadının yaşamından daha değerlidir. Töre cinayeti adı altında tecavüze uğradıktan sonra infaz edilen kız çocuklarının gerçekliği unutulmayacaktır. Kıskançlık uğruna işlenen ve sevginin arkasına saklanan kadın cinayetleri, aşkına karşılık bulamadığı için işlenen suçlar, kadının itaat etmemesi, boşanma ya da ayrılma talebi, kadın cinayetlerinin yaygın sebepleri arasındadır.

Katiller çoğunlukla maktulün en yakını, eşi, eski eşi, sevgilisi, nişanlısı, abisi ya da babası gibi akrabaları olmakta ve kadını en rahat kontrol altında tutabildiği ev içinde katletmekte ya da intihara zorlamaktadır. Şüpheli kadın ölümleri ve kaybedilen kadınların akıbetlerinin belirsizliği tesadüf değildir.

Cezasızlığın meşrulaştırılması, failerin iyi halden (takım elbise giyme, kravat takma, pişmanlık belirtme...) cezalarının hafifletilmesi ya da tümünden salınması, çıkarılan aflarla katillerin bırakılması bu cinayetlerin önünü açmakta, yasa koyucular tarafından korunduğunu bilen erkek pervasızca öldürebilmektedir. Tam da bu noktada kadınların yaşam haklarını güvence altına alan bir hukuk düzeni zorunludur. Yasaların yazılı kitaplar içinde kalmadığı, gerçek hayatta yerini ve anlamını bulduğu, uygulanabilir bir sistem dahilinde, kadınların yaşamsal haklarına erişilebilirliğin yaygın ve kolay olmasının önünün açılması hayati önem taşımaktadır.

Türkiye, üyesi olduğu Birleşmiş Milletler' in, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi amacıyla yürürlüğe koyduğu CEDAW Sözleşmesinin imzacısıdır. Sözleşmeyi imzalayan devletler, kadınların, insan haklarından erkeklerle eşit bir şekilde yararlanması için gerekli düzenlemeleri hayata geçireceğini taahhüt etmiştir. Ulusal yasalarını sözleşmeye uygun hale getirme sorumluluğunu üstlenmiştir.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele kapsamında imzalanan en önemli sözleşme, şüphesiz İstanbul Sözleşmesi'dir. Türkiye ilk imzacısı olduğu halde, 20 Mart 2021 tarihinde, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)' ni feshetmiştir. Bu çekilme, Türkiye'de kadın kazanımla-

rına atılan en büyük darbedir. Kadına yönelik şiddet konusunda bağlayıcı niteliğe sahip ilk sözleşme olması ve taraf devletlerin gerekli yasal tedbirleri almasını zorunlu kılması ve özellikle failin ya da failerin cezalandırılmalarını mecbur kılması açısından hayati öneme sahiptir. Sözleşmenin yeniden kabulü için kadın örgütlerinin çaba ve çalışmaları devam etmektedir.

Cins kırımı ile mücadelede yalnızca kadın odaklı çözümler ve erkeği cezalandırma, sorunu ortadan kaldırmaya yetmeyecektir. Sorunun merkezinde erkeğin kendisi, şiddetin öznesi olarak değerlendirilmedikçe, hakim erkeklik algısının değişmesi mümkün görünmemektedir.

Kadınların eşitlik mücadelesi ilerledikçe, kadına yönelik şiddet ve buna bağlı ölümler daha görünür olacaktır. Bunun için her kadın, kendi tarihsel sorumluluğun farkında olarak kadın mücadelesi içinde yerini almalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak adına daha fazla örgütlenmeli, kaybedilen kadınların akıbeti araştırılmalı ve şüpheli ölümler aydınlatılmalıdır. Şiddet gören kadınların yardım talepleri ciddiye alınmalı, onlar yaşarken destek olunmalı, kadın sığınma evlerinin niteliği ve niceliği artırılmalı, çocuk yaşta evliliklerin önüne geçilmeli, kız çocuklarının eğitimleri için devlet güvencesi sağlanmalı ve okullarda kesinlikle toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi verilmelidir. Şiddet gören kadınlara sosyal, kültürel ve ekonomik destek sunulmalı, şiddetle mücadelede en etkin yöntemler tartışılmalıdır.

Hayatlarına sahip çıkan, öz farkında lığı güçlü kadınların varlığını bilmek, bu kadınların sayılarının her geçen gün artacağına inanmak, örgütlü kadın mücadelesini büyütecektir.

Kaynaklar

- *<https://catlakzemin.com/kadin-kirimi-iyilesmemis-eski-yaralarin-kanamasi-demektir/>
- *<https://uskudar.edu.tr/tr/icerik/7417/prof-dr-sevil-atasoy-kadin-kirimini-anlatti>
- *<https://www.5harfliler.com/tag/kadin-kirimi/>
- *<https://birikimdergisi.com/haftalik/9668/kadinkirim>
- *<https://ajansuniversite.istanbul.edu.tr/yazdir.php?id=19322>
- *<https://cinselsiddetlemucadele.org/2021/04/05/istanbul-sozlesmesi-nedir/>
- *<https://kadinininsanhaklari.org/savunuculuk/uluslararasi-sozlesmeler-ve-mekanizmalar/istanbul-sozlesmesi/>

LGBTİ+Ların Hak ve Özgürlüklerini Geçiş Dönemi Adaleti Bağlamında Değerlendirme

“Fakat bize haberi taşıyan kelimeleri yok saymaya devam edersek, medya o resimleri yayınlamazsa, o yaşamlar adlandırılmaz ve yası tutulamaz olmayı sürdürürlerse, kırılganlıklarıyla ve yok edilişleriyle görünmezlerse, duygulanıp harekete geçemeyiz. Belirgin biçimde bir Öteki için olan, bir Öteki adına olan etik hiddet duygusuna geri dönmeyiz” (Judith Butler, Kırılğan Hayat: Yasın ve Şiddetin Gücü)”



Okan Altekin
Avukat

1. Giriş

LGBTİ+ların hak mücadelesinin ve barışa olan katkısının tarihini keskin sınırlarla çizmek mümkün olmakla birlikte Homofil Hareketler, Eşcinsel Özgürleşme Hareketleri ve Queer Nation’ın tarihine kısaca bakmak gerekmektedir. İlk olarak 1800’lü yılların sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlayan Homofil Hareketler, Eşcinsel Özgürleşmesi ve Lezbiyen Feminizm kadar kitlesel hareketlere dönüşmemekle birlikte ilk etapta eşcinselliğin ceza yasalarından çıkarılması için hukuki ve reformist çabalara girişmişlerdir. 1897 yılında kurulan Bilimsel İnsancıl Komite ile Almanya’da eşcinselliğin cezalandırılmasını içeren kanun maddesinin yürürlükten kaldırılması için yasama organına çeşitli mektuplar yazmışlardır.¹ Bilimsel İnsancıl Komite’yi daha sonraki yıllarda pek çok topluluk takip ederek eşcinselliğin cezalandırılmasının sona ermesi kampanyaları ve eğitim faaliyetleri yürütmüşlerdir. Görüldüğü üzere Homofil Hareketler, daha çok eşcinselliğin suç olarak nitelendirilmesiyle mücadele etmiş ve 1950’li yıllarda görünürlük mücadelesi yerine eğitim çalışmalarına ağırlık vermiştir.

1960’lı yıllara gelindiğinde, 68 Devrimi’nin dünyadaki yansımalarından etkilenen LGBTİ+lar 27 Haziran 1969’da “Stonewall Inn” adlı bara baskın yapan polislerle karşı direnmiştir. Eylemler boyunca Eşcinsel Öz-

gürleşme Cephesi mücadelenin ön safhalarında yer almıştır. 1969 Haziran'ı daha sonra tüm dünyada LG-BTİ+ların inkara ve şiddete karşı oluşturduğu direnişin bir tarihi olarak, Onur Ayı olarak anılacaktır. Homofil Hareketler, toplumsal değişim için devletin organlarından hoşgörü talep eden bir yaklaşım benimserken, Eşcinsel Özgürleşme Hareketleri, diğer toplumsal hareketlerle dayanışmayı ilke edinmiştir. Eşcinsel Özgürleşme Hareketi sadece homofobi ve transfo-bi karşıtlığı ilkesine odaklanan bir hareket olmayıp farklı baskı biçimlerini ele alabilecek bir bakışı açısı sunuyordu: "Eşcinsel Özgürleşme, aynı zamanda bütün ezilenlerin birliğine dayalı bir devrim görüşüne sahiptir; yani erkek egemenliği, ırkçılık ve ekonomik sömürü(kapitalizm) üzerinden başkalarının köleleştirildiği bir toplumda eşcinseller de özgür olamazlar."² Eşcinsel Özgürleşme Hareketleri daha sonra pek çok ülkede örgütlenmiş özellikle savaş karşıtı politikaları destekleyerek anti militaristlerle dayanışma göstermiştir.

1980'li yılların başına gelindiğinde ise AIDS epidemisi sebebiyle milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir. Epideminin ilk yıllarında hastalığın eşcinsellikle bağlantılı olduğu dile getirilerek HIV ve AIDS ile yaşayanlar damgalanarak ölüme terk edilmiştir. Queer Nation hareketi, epidemiyi mücadelenin yetersizliğine ve damgalanmaya karşı bir manifestoyla kurulduğunu

ilan etmiştir. ACT UP ve Queer Nation hareketi, epideminin ve damgalanmanın önlenmesi için pek çok ülkede eylemler düzenlemiştir. Hayatını kaybedenlerin atanmış aileleri çoğu zaman damgalanma sebebiyle anma töreni dahi düzenlemezken Queer hareketler dayanışmayla alternatif anma törenleri düzenlemiştir. HIV ve LG-BTİ+ aktivistleri tarafından dünyanın en büyük hafıza çalışmalarından biri olarak kabul edilen Names Project ile hayatını kaybeden binlerce kişinin yorganlarıyla oluşturulmuş devasa bir anıt inşa edilmiştir. Anıtta 105 binden fazla kişinin anısı yaşatılmaktadır.

LG-BTİ+lar, 2000'li yıllardan itibaren yürütmüş olduğu hak ve özgürlük mücadelesini hukuki kazanımlarla sürdürmüştür. İlk kez 2001 yılında Hollanda'da yasalanan evlilik eşitliği yasası ile birlikte dünyanın pek çok ülkesinde evlilik eşitliği, ayrımcılık karşıtı yasalar ve evlat edinme gibi konularda mesafe katedilmiştir. Bütün kazanımlara rağmen evlilik eşitliğinin sağlandığı, LG-BTİ+lara yönelik nefret ve ayrımcılık karşıtı yasaları olan devletlerde, LG-BTİ+lara yönelik nefret söylemi ve suçlarıyla mücadelede yeteri kadar önlem alınmadığı görülmektedir. Yüz binlerin katıldığı onur yürüyüşlerini düzenleyen ülkelerde trans nefret cinayetlerinin işlendiğini ve LG-BTİ+ların ayrımcılığa uğradığı pek çok uluslararası rapora yansımaktadır.³ Öte yandan LG-BTİ+lara yönelik kurumsal nefret politikalarına sahip pek çok ülkede LG-BTİ+lar, ölüm ve hapis cezasıyla cezalandırılmakta, temel hak ve özgürlükleri ihlal edilmektedir. LG-BTİ+lar, ağır insan ihlalleri karşısında damgalanma korkusu, adli mercilerin kurumsal nefret politikaları, kapsamlı ayrımcılık karşıtı yasaların olmaması sebebiyle adli ve idari mercilere başvurmakta imtina etmektedirler.

Hukuk sistemlerinde hala adalet kavramının Aristocu⁴ şekli eşitlik anlayışıyla birlikte yorumlanması sebebiyle ayrımcılık ve nefretin nedenleri yeterince araştırılmakta ve köklü reformlar gerçekleştirilememektedir. LG-BTİ+lara yönelik hak ihlallerinin soruşturulmaması, tazminat ile onarım taleplerinin ağır usuli süreçlere tabi kılınması ve ceza sisteminin fail odaklı olarak faili cezalandırmaya dönük olması LG-BTİ+ların taleplerini görünmez kılarak onarımlarına engel olmaktadır.

Adalet kavramının şekli olarak yorumlanması, soykırımlar, savaşlar ve insanlığa karşı suçlar bakımından LG-BTİ+ fobi ile mücadelenin toplumsallaşmasının önüne geçmektedir. Homofobik ve transfobik nefret cinayetlerinin politik olduğu vurgusu, LG-BTİ+ların tarihsel mücadelesinin birikimi olarak nefret cinayetlerinin şekli olarak incelenemeyeceği gerçeğine ve homofobinin diğer ayrımcı ideolojileri beslemesine dikkat çekmektedir. LG-BTİ+ların tarihsel mücadelesi bu bağlamda toplumsal muhalefete katkı sağlayarak

- 1 Jagose, Anamarie. (2017). *Queer Teori Bir Giriş* (Çev. Ali Toprak). İstanbul: Notabene Yayınları
- 2 Young, Allen(1992)'Out of The Closet, Into the Streets,' içinde Jay ve Young (ed.) *Out of the Closets*, s. 6-31
- 3 ILGA EUROPE (2021). *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People In Europe And Central Asia* Retrieved from: <https://rainboweurope.org/sites/default/files/annual-report/Annual-Review-Full-2021.pdf>
- 4 Aristo adalet kavramını içerik olarak eşitlikle açıklamaktadır. Aristo'ya göre üç farklı adalet kavramı bulunmaktadır. Denkleştirici Adalet, kişilerin ayrımcılık temelleri göz önüne alınmaksızın herkesin eşit olduğunu; Dağıtıcı Adalet, farklı durumda olanlara aynı muamele edilmesinin adalet kavramıyla bağdaşmadığını; Hakkaniyet'in ise adaletin tesisi için somut olayın durumuna göre değerlendirme yapılmasını içermektedir. Görüldüğü üzere Aristoteles'in adalet anlayışı yaygın ve sistematik insan hakları ihlallerinin yaşandığı, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları karşısında uygulanamaz durumda olup son derece şekli bir yoruma sahiptir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi(AİHM)'de, ayrımcılık yasağı bağlamında değerlendirme yaptığı kararlarında halen Aristo'nun tanımlamalarına yer vermektedir. (Bakınız Prof Dr. Işıktaç Yasemin, *Hukuk Felsefesi*, s. 80-83 , 3. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi)

toplumdaki tüm ayrımcı ideolojilere karşı dayanışma göstermektedir. Öte yandan tarihsel olarak LGBTİ+larla dayanışan hareketlerin sayısı pek çok hareketteki yaygın homofobi sebebiyle kısıtlı olduğu görülmektedir. Tüm bu nedenlerle LGBTİ+ların onarımı, fail, hayatta kalan ve toplumu da içeren dönüştürücü adalet anlayışına ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

2. Barış Süreçlerinde Homofobi ve Transfobiyle Mücadelenin Değerlendirilmesi

LGBTİ+lar, yaşadığı toplumun bir parçası olması sebebiyle aynı zamanda başka kimlikleriyle de ayrımcılığa ve nefret suçlarına maruz kalabilmektedir. Çoklu temelde ayrımcılık, ataerki, ırkçılık gibi ayrımcı ideolojileri de gündeme getirebilmektedir. Heteronormativite⁵ birleşen bu ideolojiler LGBTİ+ları kuşatmakta ve kişinin sosyal varlığını devam ettirme noktasında ciddi sorunlara sebebiyet vermektedir. LGBTİ+ların varoluşu yok sayıldığından bir anlamda LGBTİ+lara yönelen şiddet meşrulaştırılmaktadır. LGBTİ+lar ayrımcı ideolojilere özellikle savaş, soykırım ve insanlığa karşı diğer suçların işlendiği ülkelerde uğramaktadır.

Savaş, ekonomik olarak dezavantajlı durumda bulunan kadınları ve LGBTİ+ları daha da yoksullaştırmakta ve insan hakları ihlallerine daha açık hale getirmektedir. Ekonomik sorunların derinleştiği, silahlı çatışmalar ve iç savaşların yaşandığı ülkelerde LGBTİ+ların da en büyük talebi, hiç kuşkusuz adaletin tesisini ile birlikte barışın inşa edilmesidir. Çatışma süreçlerinin yaşandığı pek çok ülkede cinsel saldırı, cinsel istismar, işkence gibi suçlara maruz kalan LGBTİ+lar, bir yandan da hafıza çalışmalarının başını çekiyor. Bütün bunlara rağmen onarıcı adalet perspektifini benimseyen hafıza komisyonları da cezai adalet yaklaşımını kullanan savaş suçları mahkemeleri de cinsel şiddete ilişkin suçların ele alınmasını kolaylaştıracak yöntemleri benimsemekte uzun süre eksik kaldığı görülmektedir.⁶

LGBTİ+lar bir yandan heteronormativiteye karşı mücadeleye yürütürken bir yandan da silahlı çatışmaların yaşandığı bölgelerde barışın tesis edilmesi konusunda savaş karşıtı söylemlerde bulunmaktan çekinmemekte ve barış süreçlerine doğrudan katkı sağlamaktadır. Özellikle Kolombiya Barış Sürecinde çatışma sürecinin ardından LGBTİ+ların barış görüşmelerinde kadın örgütleriyle birlikte yer alması, LGBTİ+ların yakın zamandaki en büyük kazanımlarından biridir.

Çatışma sürecinin yaşandığı ülkelerde sadece silahların susması anlamına gelen negatif barışın değil aynı zamanda kadınlar ve LGBTİ+ların da sürece dahil edildiği kapsamlı bir programla hayatta kalanların taleplerinin karşılandığı ve onarılanın sağlandığı pozitif barışın inşa edilmesi gerekmektedir.⁷ Bilindiği

üzere, çatışma süreci tamamlansa bile ev iç şiddet, ekonomik bağımlılık, yoksulluk, LGBTİ+lara ve diğer azınlıklara yönelik nefrete dayalı şiddet devam etmektedir. Bu nedenle, iktidar ilişkileri, devletin cinsiyetçi ve homofobik yönlerini dikkatli değerlendirmeden, şiddeti, çatışmanın kökensel nedenlerini ve bunların sosyal, politik bağlamları ne anlaşılabilir, ne de dönüştürücü şekilde ele alınabilir.⁸

Geçiş dönemi adaletinin⁹ tesis edilebilmesi için toplumsal cinsiyet perspektifi benimsenerek savaş bölgelerinde yaşayan LGBTİ+, kadın ve çocukların ihtiyaçları doğrultusunda failerin yargılanması, hakikat komisyonlarının kurulması ve geçmişin sorgulanması için farklı yöntemlerin yürürlüğe sokulması gerekmektedir. Geçiş dönemi adaletinin tesisinde LGBTİ+lar tarih boyunca görünmez kılınmış, barış görüşmelerinde LGBTİ+lara yer verilmemiş ve LGBTİ+ların yas hakları ellerinden alınmıştır. Heteronormativiteyle kuşatılan LGBTİ+ların yaşamlarının yaşam olarak kabul edilememesi, Jeff Nunokawa'nın ifade ettiği gibi, heteronormatif kültürün LGBTİ+ların en başta "ölü" olduğu imasıyla yakından ilgilidir.(Nunokawa 1991,s.319).¹⁰ Soykırımlarda dahi LGBTİ+ların yaşları tutulmamış yaşamları yadsınmış, yaşananlar inkar edilmiştir.¹¹ Barış süreçlerindeki deneyimler, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile homofobi ve transfobi karşıtlığı benimsenmeden toplumsal barışın tesisinin mümkün olmadığını bir kez daha ortaya koymuştur. *"Barışın, ekonomik adaletin ve ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması tabii ki toplumsal tahakküm ve tabiiyet ilişkilerinin aşılmasıyla mümkündür. Ancak gerçek bir güvenlik hali, sadece savaş durumunun olmamasını değil, aynı zamanda toplumsal ilişkilerin de ortadan kaldırılmasını gerektirmektedir."*¹²

Kolombiya Barış Süreci, bir istisna olarak LGBTİ+ ve kadınların sürece doğrudan katılımının sağlandığı önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsel şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet türleri önceki hakikat komisyonlarında değerlendirmeye alınmazken Kolombiya Barış Süreciyle cinsel şiddet için özel alt komisyonlar kurulmuştur.

Kolombiya Barış Sürecinde yüzlerce kadın ve LGBTİ+ örgütü savaşın taraflarından bağımsız olarak Kolombiya'nın başkenti Bogota'da Ekim 2013'te Ulusal Kadın ve Barış Zirvesinde bir araya geldi. Kadın ve LGBTİ+ hareketinin 30 yıldır var olan barış gündemi, müzakerenin aktörleri tarafından görmezlikten gelmesine rağmen kadın ve LGBTİ+ örgütleri toplumsal cinsiyet alt komisyonunun kurulmasında önemli rol oynayarak sürecin neredeyse tamamını toplumsal cinsiyet perspektifiyle ele alınmasını sağlamıştır. Kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin ortak bir barış gündemiyle kolektif olarak harekete geçmesi ve hayatta kalanların

- 5 Heteroseksüelliğin tek normal cinsel yönelim olarak görülmesi, toplumsal değerlerin, kuralların ve yaşam biçimlerinin herkes heteroseksüelmiş gibi kabul edilmesidir. İnsanların kadın ve erkek olarak ikiye ayrılmasını; cinsel ilişkilerin/evliliklerin sadece ve sadece kadın ve erkek arasında olabileceğini iddia eden inançlar, düşünceler, normlar bütünüdür. Heteronormativite bu normlar bütünü üzerinden bütün bir toplumsal yapıyı inşa eder.(KAOS GL, *Sık Sorulan Sorular*, Eylül 2020,9. Baskı, Ankara)
- 6 Alici Nisan ve Daşlı Güneş(2018), *Toplumsal Cinsiyet ve Barış*, Ankara, Dipnot Yayınları
- 7 Johan Galtung, *tiptan hareket ederek negatif barış ve pozitif barış kavramlarına atıfta bulunuyor. Çatışmaların veya şiddetin sona ermesini negatif barış, adeta hastalık sonrası iyileşme halini pozitif barış olarak tanımlıyor. (Bakınız Johan Galtung, Violence, peace, and peace research, Journal of Peace Research 6(3), 1969; Johan Galtung, Cultural violence, Journal of Peace Research 27(3), 1990.)*
- 8 Alici Nisan ve Daşlı Güneş(2018), *Toplumsal Cinsiyet ve Barış*, Ankara, Dipnot Yayınları
- 9 Geçiş dönemini adaleti, daha demokratik, adil ve barışçıl bir gelecek inşa edebilmek amacıyla toplumların geçmişte yaşamış insan hakları ihlalleri, büyük ölçekli katliamlar ya da başka türden şiddetli toplumsal travmalarla yüzleşmelerine odaklanmış bir etkinlik ve araştırma alanını ifade eder. Bu kavram genellikle, büyük siyasi dönüşümlerin parçası olarak geçmişle yüzleşme çerçevesi şeklinde anlaşılır. Birbirini tamamlayıcı özellikte bir dizi adli veya gayri-adli stratejileri kapsar. (Kaynak www.ictj.org)
- 10Ahmed, Sara (2015). *Duyguların Kültürel Politikası* (Çev. Sultan Komut). İstanbul: Sel Yayınları
- 11 Nazilerin Yahudiler ve diğer azınlıklara yönelik uyguladığı korkunç yöntemleri anlatan ve önemli bir yazılı belge olma özelliği taşıyan William L. Shirer'in Nazi Almanyası'nın Yükselişi ve Çöküşü adlı eseri ve dönemin pek çok yazılı belgelerinde LGBTİ+ların yaşadıklarını yok sayılmıştır. Shirer, toplama kamplarında yürütülen korkunç tıbbi deneyleri kapsamlı bir şekilde aktarıken Buchenwald'da eşcinsel mahkumlar üzerinde yürütülen ve Eugen Kogon'un kitabında açıkça kabul edilen deneylere değinmemektedir.(Tatchell Peter, *Naziliğin Homofobik Tarihi Hitler'in Eşcinsel Erkeklerle Karşı Olan Savaşını Görmezden Geliyor*,Çev: Vahap Karakuş, Kaos GL Dergisi 145. Sayı, 2015, Ankara)
- 12 Tickner, J. Ann (1992). *Gender in International Relations. Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. New York: Colombia University Press. Akt. Alici Nisan ve Daşlı Güneş(2018), *Toplumsal Cinsiyet ve Barış*, Ankara, Dipnot Yayınları
- 13Alici Nisan, *Daşlı Güneş ve Figueras Poch Julia. Barış ve Toplumsal Cinsiyet: Kolombiya Barış Süreci(2018)*, Demokrasi Barış ve Alternatif Politikalar Araştırma Merkezi(DEMOS), Ankara, Demos Yayınları. https://www.demos.org.tr/wp-content/uploads/2018/07/Kolombiya_Baris_Sureci_WEB.pdf
- 14Çözüm sürecinin feminist bir bakış açısıyla değerlendirmesi için bkz. Nazan Üstündağ, *Feminist Bir Bakış Açısından Barış Süreci, Çatışma Çözümleri ve Barış* (der. Murat Aktaş), İletişim, 2014.

barış görüşmelerine doğrudan katılımını mümkün kılmıştır.¹³

Kolombiya Barış Süreci, LGBTİ+ların kazanımlarının toplumsallaşmasının önünü açması sebebiyle de önemli bir yerde duruyor. Kolombiya Barış Süreciyle paralel olarak Türkiye'de başlayan çözüm süreci ise maalesef olumlu sonuçlanmadığı gibi sürece kadın ve LGBTİ+ların katılımı etkin olarak sağlanmadı. Geçiş dönemi adaletin tesis edilebilmesi için önemli bir eşiği ifade eden çözüm süreci başarısızlıkla sonuçlanarak savaş süreci yeniden başladı. Tarafların geldiği konum, Türkiye'nin güvenlikçi politikaları ve yaşanan siyasi kriz sebebiyle uzun yıllar barışın tesis edilemeyeceğine dair kaygı da derinleşiyor. Çözüm sürecinin başarıya ulaşamaması kadın ve LGBTİ+ların kazanımlarına saldırıları artırdığı gibi barış ekseninde bir araya gelen toplumsal muhalefeti de olumsuz etkilemektedir.

3. Türkiye'de LGBTİ+ların Barış Sürecine Katılımı

Türkiye Cumhuriyeti devleti ile Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK, Kürdistan İşçi Partisi) arasında kırk yıla yakın bir süredir devam eden savaş sonucu yaklaşık olarak 40.000 insan hayatını kaybetti. Çatışmalar süresince yüzbinlerce insan yerinden oldu. Belki de iki kuşağı etkileyen ve etkilemeye devam edecek sosyal, psikolojik ve ekonomik devasa problemlere sebebiyet veren savaş aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşmesi önünde ciddi bir sorun olarak durmaya devam ediyor.

Karamsar hava içerisinde çatışmaların barışçıl yöntemlerle çözülmesi amacıyla 2012 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ile Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK, Kürdistan İşçi Partisi) lideri Abdullah Öcalan arasındaki görüşmeler başladı. İki yıl boyunca süren görüşmelerin ardından, 28 Şubat 2015 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda Dolmabahçe Mutabakatı adlı metin iki heyet tarafından canlı yayında kamuoyuyla paylaşıldı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Dolmabahçe Mutabakatı'nın geçerli olmadığına dair bir açıklama yaptı. 22 Temmuz 2015'te Ceylanpınar'da iki polisin şüpheli ölümüyle birlikte çözüm süreci tamamen sonlanmış oldu.

Çözüm sürecinin sona ermesinin sebepleri ve siyasal analizleri bu metnin sınırlarını aşmakla birlikte başarısızlıkla sonuçlanan çözüm sürecine LGBTİ+ların perspektifiyle baktığımızda, LGBTİ+ların taleplerinin sürecin tarafları tarafından dikkate alınmadığı görülmektedir. Sürecin heteronormatif ve eril¹⁴ bir yaklaşımına sahip olduğu pek çok feminist ve queer aktivist tarafından dile getirilmektedir. Çözüm süreci boyunca görüşmeleri sağlamak için kurulan mekanizmaların hiçbirinde LGBTİ+lar yer almadı. Aynı şekilde barış

görüşmeleri açısından önemli bir işlevi olduğu düşünülen Akil İnsanlar Heyetinde hiçbir LGBTİ+ yer almazken 63 üyenin sadece 12'si kadındı. Hazırlanan raporların hiçbirisi toplumsal cinsiyet eşitliği süzgecinde geçirilmemişti.

Çözüm sürecinin sona ermesiyle birlikte çatışmalar yeniden şiddetlendi. 2015 yılında ilan sokağa çıkma yasağı 2017 yılına kadar devam etti. Sokağa çıkma yasakları boyunca, Sur, Nusaybin, Yüksekova, Cizre'de binlerce kişi yaşamını yitirirken yüz binlerce kişi 90'lı yıllarda olduğu gibi başka şehirlere göç etmek zorunda kaldı. Aynı süreç içerisinde savaş karşıtı sözleri Sur'da dile getirdiği esnada Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi katledildi.

2015 yılında Ankara'da, Ankara Garı önünde barış için toplanan yüzbinlerce insana yönelen canlı bomba saldırısında 103 kişi yaşamını yitirdi. Barış görüşmelerinin yeniden başlaması ve çatışma sürecinin sona ermesi için 1200 Barış Akademisyeni'nin yayınlamış olduğu bildiriye hükümetin tepkisi sert oldu. Yüzlerce akademisyen işinden olurken haklarında onlarca dava açıldı. Temmuz 2016'da Hükümet, 15 Temmuz darbe girişimi sonrası aldığı kararlarla otoriterleşmeye hız vererek 2 yıl boyunca Olağanüstü Hal (OHAL) ilan etti. OHAL süresince bölgede yasal yollarla seçilmiş Belediyelere kayyum atamış, Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'lerle binlerce kişinin görevine hukuksuz şekilde son verilmiş ve AKP ve MHP ittifakıyla ülkedeki antidemokratik iklim giderek derinleşmiştir. Onlarca muhalif siyasetçi gözaltına alınmış ve kadın ile çocuk dernekleri kapatılmıştır.

Ülkenin sürüklendiği antidemokratik iklim özellikle kadınların ve LGBTİ+ların kazanımlarına yönelmeye başladı. OHAL ile kapatılan kadın kurumlarını bu kez yasaklanan 8 Mart, 25 Kasım eylemleri ve onur yürüyüşleri izledi. Etkinliklere katılanlara polis orantısız müdahale etti. Eyleme katılanların gösteri ve toplantı yürüyüşleri hakkının ihlalinin yanı sıra pek çok kişiye yönelik işkence ve kötü muamele yasağı ilkesi de ihlal edilmiş oldu. AKP-MHP toplumsal cinsiyet karşıtı politikalarını daha da genişletti. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) müfredatından toplumsal cinsiyet kavramı çıkarıldıktan sonra peş peşe toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının Türk-İslam aile yapısına uymadığına dair açıklamalar yapıldı. Bu açıklamaları takiben Türkiye'nin ilk imzacılardan olduğu ve İstanbul'da imzalanan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nden bir gece yarısı cumhurbaşkanı kararnamesiyle çekildi. İstanbul Sözleşmesi, devlete cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli dahil olmak üzere her tür ayrımcılığı yasaklayarak şiddeti önleme sorumluluğu yükliyordu.

Salgının başından beri devletin en üst yetkilileri tarafından üretilen ve İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme gerekçesi olarak sunulan LGBTİ+fobik nefret söylemleri, gökkuşağı bayrağının dahi kriminalize edildiği saldırılara evrildi.¹⁵

LGBTİ+lara yönelen nefret söylemi üst düzey devlet yöneticileri tarafından dile getirilmeye devam ediyor. Nefret suçlarıyla mücadele etmesi gereken devlet, üst düzey yöneticiler tarafından nefret üretmekte ve bu söylemler LGBTİ+ların yaşam hakkı başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerine yönelik açık ve yakın bir tehlike oluşturmaktadır. Özellikle LGBTİ+ların hedef gösterildiği nefret söylemlerinden sonra nefret suçlarında artış meydana geldiği raporlara yansdı.¹⁶

Tüm bu yaşanan antidemokratik iklimin en önemli sebebinin Kürt sorunun barışçıl yöntemlerle çözülmesi olduğu bir kez daha görülmektedir. Yaygın ve sistematik hak ihlalleri, ülkede bulunan tüm kesimleri baskı altına alınırken LGBTİ+lar da bu baskı ortamından payını almaktadır.

Son olarak özellikle savaştan doğrudan ve daha yakından etkilenen bölgelerde yaşayan LGBTİ+ların durumunun yakından incelenmesi gerekiyor. Kürt LGBTİ+lar bir yandan homofobi ve transfobiye maruz kalırken öte yandan ırkçılıkla baş etmeye çalışmaktadır. Devletin milliyetçi politikaları sebebiyle yaşadığı yerde işkenceye ve kötü muameleye maruz kalan LGBTİ+lar başka şehirlere göç etmekte, ekonomik kaynaklara eşit koşullarda erişememekte ve ana dilde eğitim hakkı ihlal edilmektedir. Friedrich Ebert Stiftung Derneği tarafından desteklenen Keskesor Amed LGBTİ+ Oluşumu tarafından yürütülen araştırma Diyarbakır'da 75 LGBTİ+ ile yapılan ve 2013-2015 barış, 2015-2018 savaş süreçlerine göre; LGBTİ+ların adalete ve sağlığa erişim, siyasete katılım, aile, çalışma ve eğitim hayatlarında yaşanan ayrımcılıkları ele almaktadır. Ayrımcılık sebepleri ve dönüştürücü adalet perspektifiyle çözüm önerilerini içeren bu rapor yakın zamanda Barış İçin Kültürel Araştırmalar Derneği – bakad tarafından yayınlanacak. Rapor, savaş ve barış süreçlerinde LGBTİ+ların uğradığı ayrımcılıkları ve ayrımcılıkla baş etme yöntemlerini karşılaştırmalı bir biçimde göstermektedir. Özetle, rapora göre; fail profiline hem savaş hem barış döneminde değişmesinin bölgede yaşanan sistematik LGBTİ+ fobiyile yakından ilgili olduğu saptanmaktadır. Ayrıca savaş döneminde hak ihlallerinin iki kat arttığı görülmektedir. Rapor, hak ihlallerinin önlenmesinin LGBTİ+ları da içerecek bir geçiş dönemi adaletiyle mümkün olduğunu ortaya koymaktadır: “Diyarbakır'daki LGBTİ+ların perspektifinden barış ve savaş dönemlerini ve bu dönemler boyunca toplumsal yapı ve güç ilişkilerini değerlendirmek, süreklilikler ve kopmalar üzerinden

radikal bir barış inşası için güçlü bir kalkış noktası olabilir. Zira cis-heteronormativiteye ilişkin toplumsal güç ilişkileri, barış ve savaş dönemlerinin yapısal koşulu olmalarının yanında aralarındaki geçişkenliğe de imkân veren etmenlerdendir.”¹⁷

Sonuç olarak Kürt sorunu barışçıl yöntemlerle çözülmediği takdirde ülkenin demokratikleşmesi beklenebilir. Kürt sorununun barışçıl yöntemlerle çözülebilmesi için ise pozitif barışı içeren geçiş dönemi adaletinin bir an önce tesis edilmesi gerekmektedir. Geçiş dönemi adaleti toplumun tüm kesimlerinin dahil edildiği bir süreçle tesis edilebilir. Geçiş dönemi adaletini sağlanması, LGBTİ+ların bu süreçlere aktif olarak katılımı ve LGBTİ+ların taleplerinin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle tüm sürece yayılarak benimsenmesiyle mümkündür.

15 Bor Güley, Daşlı Güneş, Alıcı Nisan, Kesişen Yollardan Daralan Alanlara: Türkiye’de Kadın ve LGBTİ+ Örgütlerinin Barış Mücadelesi(2021), Demokrasi, Barış ve Alternatif Politikalar Araştırma Derneği(DEMOS), Ankara, Demos Yayınları <https://demos.org.tr/wp-content/uploads/2021/09/Tu%CC%88rc%CC%A7e-Rapor-Final.pdf>

16 Kaos GL, LGBTİ+ların İnsan Hakları Raporu 2020 yılı <https://www.sivilsayfalar.org/wp-content/uploads/2021/11/insanhaklariraporu2020.pdf>

17 Göçer Atalay, Fidan Aysel, Savaşta ve Barışta LGBTİ+’lar : Geçiş Dönemi Adaletine Diyarbakır’dan Bakmak, DEMOS, <https://demos.org.tr/savasta-ve-barista-lgbtillar-gecis-donemi-adaletine-diyarbakirdan-bakmak/>

Kaynaklar

- 1- Jagose, Anamarie. (2017). *Queer Teori Bir Giriş* (Çev. Ali Toprak). İstanbul: Notabene Yayınları
- 2- Young, Allen(1992)'Out of The Closet, Into the Streets,' içinde Jay ve Young (ed.) *Out of the Closets*, s. 6-31
- 3- ILGA EUROPE (2021). *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People In Europe And Central Asia* Retrieved from: <https://rainboweurope.org/sites/default/files/annual-report/Annual-Review-Full-2021.pdf>
- 4- Prof Dr. Işıқтаç Yasemin, *Hukuk Felsefesi*, s. 80-83, 3. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi
- 5- KAOS GL, *Sık Sorulan Sorular*, Eylül 2020,9. Baskı, Ankara
- 6- Alıcı Nisan ve Daşlı Güneş(2018), *Toplumsal Cinsiyet ve Barış*, Ankara, Dipnot Yayınları
- 7- Ahmed, Sara (2015). *Duyguların Kültürel Politikası* (Çev. Sultan Komut). İstanbul: Sel Yayınları
- 8- Tickner, J. Ann (1992). *Gender in International Relations. Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. New York: Colombia University Press. Akt. Alıcı Nisan ve Daşlı Güneş(2018), *Toplumsal Cinsiyet ve Barış*, Ankara, Dipnot Yayınları
- 9- Alıcı Nisan, Daşlı Güneş ve Figueras Poch Julia. *Barış ve Toplumsal Cinsiyet: Kolombiya Barış Süreci*(2018), Demokrasi Barış ve Alternatif Politikalar Araştırma Merkezi(DEMOS), Ankara, Demos Yayınları. https://www.demos.org.tr/wp-content/uploads/2018/07/Kolombiya_Baris_Sureci_WEB.pdf
- 10- Nazan Üstündağ, *Feminist Bir Bakış Açısından Barış Süreci, Çatışma Çözümleri ve Barış* (der. Murat Aktaş), İletişim, 2014.
- 11- Bor Güley, Daşlı Güneş, Alıcı Nisan, Kesişen Yollardan Daralan Alanlara: Türkiye’de Kadın ve LGBTİ+ Örgütlerinin Barış Mücadelesi(2021), Demokrasi, Barış ve Alternatif Politikalar Araştırma Derneği(DEMOS), Ankara, Demos Yayınları <https://demos.org.tr/wp-content/uploads/2021/09/Tu%CC%88rc%CC%A7e-Rapor-Final.pdf>
- 12- Kaos GL, *LGBTİ+ların İnsan Hakları Raporu 2020 yılı* <https://www.sivilsayfalar.org/wp-content/uploads/2021/11/insanhaklariraporu2020.pdf>
- 13- Göçer Atalay, Fidan Aysel, *Savaşta ve Barışta LGBTİ+’lar : Geçiş Dönemi Adaletine Diyarbakır’dan Bakmak*, DEMOS, <https://demos.org.tr/savasta-ve-barista-lgbtillar-gecis-donemi-adaletine-diyarbakirdan-bakmak/>
- 14- Johan Galtung, *Violence, peace, and peace research*, *Journal of Peace Research* 6(3), 1969; Johan Galtung, *Cultural violence*, *Journal of Peace Research* 27(3), 1990.
- 15- Tatchell Peter, *Naziliğin Homofobik Tarihi Hitler’in Eşcinsel Erkeklerle Karşı Olan Savaşını Görmezden Geliyor*, Çev: Vahap Karakuş, *Kaos GL Dergisi* 145. Sayı, 2015, Ankara)

İSKOÇYA da kadın hijyen ürünleri üç

İskoçya Parlamentosu, tampon ve ped gibi tüm kadın hijyen ürünlerini herkes için ücretsiz hale getiren yasa önerisini oybirliğiyle kabul etti. Bu uygulamanın dünyada başka bir örneği bulunmuyor. "Regl yoksulluğunu" ortadan kaldırmayı amaçlayan ve yerel yönetimlere bu ürünleri ihtiyacı olan herkese ücretsiz dağıtma zorunluluğu getiren öneri oybirliğiyle kabul edildi.

Yasa önerisi, 2016 yılından beri regl yoksulluğunun sona erdirilmesi çabalarına öncülük eden İskoçya İşçi Partisi milletvekili Monica Lennon tarafından hazırlandı.

Lennon, yasanın koronavirüs salgını döneminde daha da önemli hale geldiğini belirterek "Regl, pandemide durmaz. Bu nedenle, halkın tampon, ped ve yeniden kullanılabilir ürünlere erişimini sağlamak hiç bu kadar önem arz etmemiştir" dedi.

Regl yoksulluğu nedir?

Regl yoksulluğu, düşük gelirli insanların hijyen ürünlerini satın almaya gücünün yetmemesi anlamına geliyor.

Ortalama regl dönemi beş gün sürüyor. İskoçya'da hijyen ürünlerinin aylık maliyeti sekiz sterlini (yaklaşık 85 Türk Lirası) buluyor ve bazı kadınlar bu ürünleri alamıyor.

İskoçya'da Mart 2018'de 2 bin kişiyle yapılan bir ankete katılan her dört öğrenciden biri bu ürünleri almakta zorlandığını söylemişti.

Çocuklara yardım kuruluşu Plan International'ın yaptığı bir araştırmaya göre İskoçya'nın parçası olduğu Birleşik Krallık'ta ülkedeki kız çocuklarının yüzde 10'u hijyen ürünlerini alamıyor.

Araştırmaya katılanların yüzde 15'i bu ürünleri almakta zorlandıklarını söylerken, yüzde 19'u ise pahalı olması nedeniyle daha elverişsiz ürünlere yönelmek zorunda kaldığını belirtti.

Araştırmada ayrıca 14-21 yaşları arasındaki kişilerin yüzde 71'inin bu ürünleri alırken utandıklarını söyledikleri belirtilmişti.



Sonya @esrkrbs7 · 5 sa

4.50 tl idi.

Bu biyolojik döngüyü yaşamayı biz seçmedik , bu yemek ekmek gibi bişey ya ped almaya mecburuz bunu anlayacak kadar beyniniz yok mu açgözlü ekonomistler!

#kadınlarınsesiniduyun

Pedler nasıl dağıtılacak?

Hijyen ürünlerinin nasıl dağıtılacağına ilişkin düzenlemeler İskoçya genelindeki 32 belediyeye bırakılıyor. Ancak hijyen ürünlerinde ücretsiz prezervatif dağıtımındaki benzer bir yöntem izlenmesi bekleniyor. Prezervatifler, aile hekimlerinden, eczaneler ya da okullardan ücretsiz alınabiliyor.

İskoçya hükümeti, uygulama için 5,2 milyon sterlinlik (Yaklaşık 7 milyon dolar) kaynak ayırdı. Bu paranın yarım milyon sterlini ücretsiz ped dağıtan bir yardım kuruluşuna verilecek.



bebegibiyim @suunslll · 7 sa
ped fiyatları büyük AYIP ama

vertigo @everyone134 · 8 sa
Regl olmak ayıp değildir.



ped fiyatları çok düşük



Hümeys ped fiyatları yumurt verdim



Celale SOYGU ŞİMDİ



RobiNK Bizde ped getirmişti

retsiz olacak

Belediyelere de 4 milyon sterlin aktarılacak. Bütçede pedlerin spor kulüpleri gibi yerlerde de ücretsiz alınabilmesi için kaynak tahsis edilmiş durumda.

Hali hazırda İskoçya'daki bazı bar ve restoranlar bu ürünleri ücretsiz veriyor. Bu ürünler müşterilere yasal zorunluluktan değil, jest olarak dağıtılıyor.

İngiltere'de Ocak'ta ilk ve orta dereceli okullarda ücretsiz ped dağıtımına başlanmıştı. ABD'nin bazı eyaletlerinde pedlerin okullarda ücretsiz dağıtımına ilişkin yasalar geçirildi.

Haber : BBC News

Peki ülkemizde ne oldu..

Türkiye'de hijyenik pedlere getirilen son zamlar tepkilere yol açıyor. Kadınların en temel ihtiyaçlarından biri olan hijyenik pede uygulanan katma değer vergisi (KDV) yüzde 18.

Vergiye döviz kurundaki artış da eklenince bu ürünlerin fiyatları markalarına göre 20 TL'den 70 TL'ye kadar yükseldi.

Son fiyat artışlarıyla birlikte özellikle ekonomik olarak kırılgan gruplar içinde olan pek çok kadın için bu ürünlerin tamamen erişilemez hale geldiğini ifade eden kadın örgütleri "Ped lüks değil, ihtiyaçtır" sloganıyla sosyal medyada paylaşımlarıyla seslerini duyurmaya çalışıyor.

"Ped lüks tüketim sınıfında"

Bu ürünlerdeki %18'lik vergi kaldırılmalı, ekonomik durumu bu ürünlere erişim için yetersiz olan kişilere regl ürünleri devlet ve yerel yönetimler aracılığıyla ücretsiz olarak ulaştırılmalı.

ilkveyasonbahar · 7 sa
atları pahalı diye regl
rum sanırım vücudum beni
şünüyor canım vücudum 🤔

ra @hmyrsnmzx · 3 g
atları yüzünden
alıklarımı aldirmaya karar

ddini Rumi @rumith... · 5 g
UN VAR DİYE BAĞIRICAM
BU PED FİYATLARI NE YA

@robink78 · 1 sa
regl oluyoruz ama Allah'tan
rekmiyor. Yoksa kesin iflas
k.

Lale @lalesulee
Her ay kullanmamız zorunlu olan bir ürünü almak için indirim beklemek zorunda kalıyoruz. Alan yine bir şekilde alıyor da alamayan gencecik kızlar ne olacak? Kaç tanesi **ped** alamadığı için eğitimi, hayatını aksatıyor biliyor musunuz? Peçete kullanalım desek o da pahalı :)

Zana @Leylazn04 · 6 g
Ayıp olan şey regl olmamız ve ped almamız değil, asıl ayıp bu gibi temel ihtiyaçlara ücret ödememizdir. #peducetlerikaldırılsln



Her 3 kız çocuğundan 2'si regl yoksulluğu sebebiyle okula gitmekten kaçınıyor. Bu durum çocuk yaşta evlilik, yanlış beslenme ve ev içi şiddeti artırıyor.

ceren @cerenbozbas · 2 sa
ped fiyatları yüzünden histerektomi yaptırısam çok mu abartmış olurum

zeyn | 'sweet night @richy... · 2 sa
Bundan sonra insanlar beni bana ped olarak mutlu edebilir sadecw

çitkırıldmbirkız @belkiyokk · 3 g
Kredi çekip ped almaya gidicem şans dileyin

irem @irembereke... · 28.01.2022
her ay hijyenik ped için 80 tı para yatırıyo oluşum hakkında aşırı isyankar tvit

ışıl @issiill · 4 g
ped fiyatları çok pahalı diye oturup ağlasam bence asla abartı olmaz

Kadın Sorunu Yoktur “Erkek” Sorunu Vardır

İlk tacize uğradığımda henüz 5 yaşındaydım. Bir yaz akşamı benden 2 yaş büyük olan kuzenimle bahçemizdeki çardakta oyun oynuyorduk. Kuzenim birden beni öpmeye çalıştı, izin vermeyince köşeye sıkıştırdı, onu itmeye çalışırken boğuştuk ve yere düştük. Yerde de üzerime çıkarak beni öpmeye çalışmaya devam etti. Köşeye sıkışma ve çaresizlik duygularıyla hayatımda ilk defa o an tanıştım. Hissettiğim sıkışmışlık ve çaresizlik, kalbimi sıkıştırıyor, bir yandan korkarken diğer yandan öfke ve kızgınlık hissediyordum. Benden sadece iki yaş büyük olmasına ve çok cılız bir çocuk olmasına rağmen, bedenimin üzerinde hissettiğim ağırlık sanki tonlardaydı. Nefes alamıyordum. Can havliyle onu üzerimden itip içeriye, misafirleriyle birlikte oturan bizimkilerin yanına kaçtığımda, o an kuzenimin babasına bir şey anlatmakta olan babamın kolları arasına sığındım. Bahçede neler yaşadığımdan habersiz olan babam, gözlerimdeki korku ve öfkenin farkına varmadan gülerken muhabbet etmeye devam ediyordu. Aynı ortamda olmasına rağmen, korktuğumda neden anneme değil de babama sığındığım, önemsiz ve “normal” görünse de, aslında son derece önemli bir detaydır. Bu, gücü erkekle yani kaba kuvvetle özdeşleştirmeyi çok küçük bir yaşta öğrendiğim anlamına geliyor ki, bu aslında güç tanımının ne kadar erken yaşlarda öğrenildiğinin ve bu tarz tanımların doğru ve sağlıklı yapılmasının ne kadar hayati olduğunun göstergesidir. Çünkü bugün yaşadığımız erkek şiddetinin en büyük nedeni, o yaşlarda öğrenilen yanlış ve sağlıklı güç ve erkeklik tanımlarıdır.

Tarım Orkam Sen
Kadın Bülteni
Şubat 2022



Bedia Eren
Amed Tarım Orkam–Sen
Kişisel Dönüşüm Danışmanı&Yaşam koçu

Ne yaşadığımızı veya neler yaşayabileceğimizi kadınların yanı sıra hayatımızdaki erkekler de biliyor aslında. Hayatımızdaki erkekler her an her yerde bir erkeğin tacizine uğrayabileceğimizi biliyor aslında. Biraz kendinden, biraz hemcinslerinden, biraz tanık olduklarından, biraz duyup öğrendiklerinden biliyor.

Benden büyük de olsa, kendisi de henüz küçük bir çocuk olan kuzenim, muhtemelen televizyonda gördüğü ve yine muhtemelen ne olduğunu anlayamadığı bir şeyi sadece denemek istemişti belki de. Belki sadece oyunun bir parçası sanmış, hala benimle oynamaya devam ettiğini düşünmüştü. O an ne yaptığının, beni ne kadar rahatsız ettiğinin, aslında bana hayatım boyunca unutamayacağım etkide kötü bir deneyim yaşattığının farkında değildi pek tabii çocuk olduğu için. En kötüsü bu deneyimin bende bir travmaya dönüştüğünün, o travmanın yarattığı sonuçların, kadın kimliğimle ve erkeklerle olan ilişkimi nasıl etkilediğini, hiç bilemezdi o yaşta. Davranışlarının sonuçlarını bilmeden, yaptığının ne olduğunu dahi bilmeyen bir çocuğu pek tabii ki suçlamıyorum. Peki ya davranışlarının sonuçlarını bilen, bilmesi gereken, verdiği hasarın farkında olan ve bunları umursamadan, bilerek yapan yetişkinler?

5 yaşında başlayan taciz hikâyem bütün hayatım boyunca devam etti. Bu yaşına kadar sayısız kez ve birbirinden farklı eğitim ve mevkilere sahip insanlar tarafından tacize uğradım. Tanımadığım insanlar tarafından sokakta uğradığım sözlü veya fiziksel tacizlerin yanı sıra, tanıdığım, günlük hayatta, eğitim ve iş yaşamımda muhatap olduğum, sınıf veya okul “arkadaşlarım”, muayene için gittiğim doktor, idari amirim konumundaki vali yardımcısı, müşavir, beni koruması gereken polis vs. vs...

Bu satırları okuyan siz kadınlar, şuan kendi taciz hikâyelerinizi ve tacizcilerinizi hatırlıyorsunuz değil mi? Hatırlattığım için özür dilerim, ama aslında, hiç unutulmadığını da biliyorum. Şuan söyleyeceğim şey bir tek erkeklerle çok iddialı gelecektir sanırım, ama biz kadınlar biliyoruz ki, - en azından bizim ülkemizde- malesef, hayatında en az bir kez bile tacize uğramamış hiçbir kadın yok... Sevgili kadınlar, ne hissettiğinizi ve ne yaşadığınızı, hissettiklerimden ve yaşadıklarımдан biliyorum...

Ne yaşadığımızı veya neler yaşayabileceğimizi kadınların yanı sıra hayatımızdaki erkekler de biliyor aslında. Hayatımızdaki erkekler her an her yerde bir erkeğin tacizine uğrayabileceğimizi biliyor aslında. Biraz kendinden, biraz hemcinslerinden, biraz tanık olduklarından, biraz duyup öğrendiklerinden biliyor. Eşine veya kızına karşı baskıcı, kısıtlayıcı ve sınırlayıcı davranan kontrolcü erkeklerin bu davranışlarının altında yatan nedenlerden biri de dışardan gelebilecek bu tarz saldırıları veya tehditleri önleme çabası olabiliyor. Yanlış anlama ihtimalinden dolayı altını çizmek isterim, “tek neden budur” demiyorum, “nedenlerden biri de bu olabilir” diyorum. Pek tabii ki çok sağlıksız

bir savunma refleksi bu. Ama toplumumuzda sıkça karşılaştığımız sağlıksız reflekslerden sadece bir tanesidir bu.

Kız çocukları olan bütün babalar gibi, benim babam da biliyordu başıma gelebilecekleri ve o nedenle pek çok baba gibi benim babam da korkuyordu. O zaman bunu fark edememiş olsam da, bu gün, babamın ömrü boyunca, başıma erkek şiddeti nedeniyle gelebileceklerden, kendimi koruyamamamdan, beni koruyamamaktan ne kadar çok korktuğumu görüyorum. O nedenle ben henüz genç yaşta bana silah kullanmayı öğretti babam. İşe girip yalnız yaşamaya başladığımda ise, kapıda var olan iki kilide, kaynakçıya yaptırdığı bir üçüncü kilide ekledi ve bana gerekirse kendimi savunmam için evde bulundurmaya üzere bir silah verdi. Ne taktırdığı kilit ne de verdiği silah beni tacizden koruyamadı. Bir Veteriner Hekim arkadaşım bana gerekirse kendimi korumam için bir neşter vermişti. O neşteri sürekli yanımda taşıdığımdan bütün çantalarım da kesikler vardı. Bir akşam işten eve dönmüş, binanın içinde asansör kapısında beklerken, bana arkadan saldıran tacizciyi korkutmak için o neşteri çantamdan çıkarmaya fırsatım bile olamadı. O akşam, o neşteri çıkardım çantamdan ve bir daha hiç taşımadım. Bir daha kendimi korumak için hiçbir silah taşımadım. Çünkü her taciz tecrübesi, bana ihtiyacım olan silahın, öfkemden doğan gücüm ve haklılığım olduğunu öğrettikçe, korku eşliğini gittikçe aşmaya başladım.

Bu o kadar büyük bir efor ki; her an savunmada olmak... Bu o kadar büyük bir ağırlık ki; bütün hayatını, hayatının her alanını paylaştığın erkeklerin şiddetinden korkarak yaşamak... Bilinçli zihnimizle düşündüğümüzde, bizde, bu korkunun var olduğunun farkına varamayabiliriz. Bilinçaltı/bilinçdışı duyduğumuz, gördüğümüz ve maruz kaldığımız en küçük şeyin bile kayıtlarını tutuyor ve biz farkında olmadan arka planda otomatik pilottan bütün bu kayıtları aktif tutarak düşüncelerimizi, duygularımızı davranış ve eylemlerimizi ona göre şekillendiriyor. Biz fark edemesek de, kendimizi objektif bir gözle değerlendiremesek de, söylemlerimizi ve davranışlarımızı gözlemleyen uzman bir göz, bilinçaltımızda bu korku ve kaygıların olup olmadığını rahatlıkla analiz edebilir.

Çok uzun yıllar bende erkek şiddeti korkusunun olduğunun farkında bile değildim. Tabii ki maruz kaldıklarım dan dolayı her zaman tedirgin ve o nedenle tedbirli ve savunmada olduğumun farkındaydım. Ama bu korkunun bilinçaltımda hayatımı etkileyecek, özellikle de erkeklerle olan iletişimimi sağlıksız bir şekilde belirleyecek denli aktif ve büyük olduğunun gerçekten

Siz veya çevrenizdeki herhangi bir kadında erkeksi tavırlar baskınsa, bilin ki orda, erkeksi görünerek karşı tarafa, “ben güçlüyüm, bana bulaşmayın” mesajı vermeye çalışan, aslında bunu bilinçaltında erkek şiddetinden korktuğundan, bir savunma mekanizması olarak yapan bir kadın vardır.

hiç farkında değildim.

Görünürde son derece güçlü, son derece kendinden emin, insanların yanaşmaya korkacağı sertlikte ve mesafeli biriydim. Yeni tanıştığım erkeklerle göz kontağı kurmaz, oldukça mesafeli konuşur ve çoğunlukla onlar yokmuş gibi davranırdım. Beni beğendiğini bir şekilde bakışlarından anladığım biri olursa sert bakışlarımla onu itmeye, cesaretini kırmaya çalışırdım. Çünkü yaşadığım onca taciz, beğenin, devamında taciz olasılığını da getirebileceğini öğretmişti bana. O nedenle göz kontağı kurmazdım ki kimseyi cesaretlendirmeyeyim. Kimse cesaretlenmesin ki beni incitemesin. Ben soğuk ve mesafeli davrandıkça, bütün bunlar dışardan, çok havalı olduğum ve kimseyi beğenmediğim şeklinde yorumlanırdı. Oysa psikolojik temelli eğitimler alıp, uzun yıllar boyunca bu konularda yaptığım çalışmalar ve okumalar sayesinde farkına vardım ki, bütün bunlar, erkeklere karşı geliştirdiğim birer savunma mekanizmasıydı aslında. Hayatım boyunca çeşitli kez ve şekillerde tacize uğrayınca, en iyisinin onlarla hiç etkileşim içinde olmamanın olduğuna, onlarla iletişimi kesmenin en hayırlısı olduğuna karar vermişim bilinçaltında.

Elbette ki bu sağlıksız bir bakış açısı. Bütün erkekleri potansiyel tehlike görüp savunmada olma ruh hali hem yorucu hem de şüphesiz ki gerçekçi değil. Kişi sadece sepetteki çürüklere odaklanırsa, her daim göreceği, çürükler olur zaten. Travmaların yaptığı da daima bu-

dur, konu ne olursa olsun, sizi sadece yaşadığınız gibi deneyimlerin olacağına inandırır. Bu nedenle konu ne olursa olsun bilinçaltındaki kodlarının, inançlarının ve korkularının farkına varmak çok önemli. Çünkü ancak farkına vardığınızda duygu ve düşüncelerinizi yönetebilir, değiştirip dönüştürebilirsiniz. İlişkilerde yaşanan pek çok sorunun altında, özellikle çocuklukta yaşanan travmalardan kaynaklı, karşı cinsle ilgili, her iki cins için de geçerli, sağlıksız algılar ve inançlar yatar. Çocuklukta yaşadığımız, çocukça bir oyundan bile ibaret olsa, çocuğun algısı henüz bunu objektif bir şekilde değerlendirebilecek bir kapasitede olmadığı için, çocukça bir oyun bile travmaya dönüşebilir. Çocuklukta yaşadığımız bir travma da ilerleyen yaşlarda benzer deneyimlerle tekrarlanırsa, bu kalıcı bir inanç ve hasara dönüşür. Benim travma hikayemin duyduğumuz en naif hikayelerden biri olduğunun farkındayım. Ama bu naiflikte bir hikaye bile tekrarlanan deneyimlerle, güçlü bir travmaya dönüşerek, karşı cinsle olan ilişkiyi son derece sağlıksız bir zemine çeker. Sizi, farkında bile olmadan, bilinçaltında karşı cinse karşı savunma mekanizmaları geliştiren biri haline getirebilir.

Siz veya çevrenizdeki herhangi bir kadında erkeksi tavırlar baskınsa, bilin ki orda, erkeksi görünerek karşı tarafa, “ben güçlüyüm, bana bulaşmayın” mesajı vermeye çalışan, aslında bunu bilinçaltında erkek şiddetinden korktuğundan, bir savunma mekanizması olarak yapan bir kadın vardır. Aynı zamanda, erkeksi görünerek kadınsal çekiciliğini gizlemek ve bu sayede potansiyel tehditleri bertaraf etmeye çalışmak da, bir savunma mekanizmasıdır.

Ne zaman çevrenizde, özellikle erkek baskın sohbetlerde, erkek ağzıyla, “kadınlar şöyle zayıf, kadınlar, şöyle sorunlu, vs” gibi genelleyici söylemlerle hemcinslerini küçümseyen aşağılayan bir kadın görürseniz, bilin ki, erkeği hâkim güç gördüğü için ona yaltaklanma ihtiyacı hisseden, kadınlığının gerçek kapasite ve potansiyelinin farkında olamamış, derinlerde çok korkmuş bir kadın vardır.

Ne zaman çevrenizde, partneriyle olan ilişkisinde, “aman bir problem çıkmasın, aman bir tatsızlık, bir tartışma çıkmasın” diye kendinden, duygu ve düşüncelerinden taviz veren, verdiği bu tavizlerle kendi olmaktan uzaklaşan, bunu da uyumlu olmak adına yaptığını savunan bir kadın görürseniz, bilin ki orda, çok derinlerde erkeğin egemen olduğuna inandırılmış bir kadın vardır.

Ne zaman çevrenizde, hayatındaki rolü ne olursa olsun, herhangi bir erkeğin tahakkümü altında olan bir kadın görürseniz, bilin ki orda, kadının zayıf olduğuna,

kadının günahkâr olduğuna, kötü olduğuna, çaresiz olduğuna inandırılmış, kendi gücünü unutmuş veya unutturulmuş bir kadın vardır.

Ne zaman çevrenizde böyle kadınlar görürseniz onlara nazik ve sabırlı davranın, çünkü gerçekte derinlerde çok korkan küçük birer çocuklardır. Ama lütfen onlara zayıf gibi davranmayın. Çünkü gerçekte hiçbir kadın doğası gereği zayıf olamaz. O sadece, erkekler veya erkeklerce sindirilmiş kadınlar tarafından zayıf olduğuna inandırılmıştır. Gerçekte bir kadının sahip olduğu güç, o kendi gücünün farkındaysa, yenilmezdir.

Bu güç bilindiğindedir ki, temelde erkek kaynaklı şiddet olaylarını, "Kadın Sorunu" başlığıyla tanımlamak da bilinçli ve kasıtlı erkek hâkim bir söylemdir. "Kadın"

için kendini egemen sanan, kaba kuvvetin güç olduğunu sanan erkek sorunu vardır. Erkeklik algısına dair bir sorun vardır. Sorunumuz bu zihniyetteki erkeklerin varlığı ve maalesef ağırlıklı çoğunluğudur. Kendini geliştirememiş, kendini gerçekleştirememiş, bu nedenle özgüvensiz olan erkek sorunu vardır. Özgüvensiz olduğu için, kendini değersiz hisseden ve kadına uyguladığı şiddet üzerinden kendini güçlü ve bu sayede değerli hissetmeye çalışan erkek sorunu vardır. Eksikliklerini yönetemeyen, eksikliklerini kaba kuvveti ve cinselliğiyle gidermeye çalışan cahil ve zavallı bir erkeklik zihniyeti sorunu vardır. Aslında çok derinlerde sahip olduğu yetersizlik duygularını yönetemeyip, karşı cins üzerinden yeterli ve yetkin hissetmeye çalışan çaresiz ve son derece korkak bir erkek profili sorunu vardır. Erkek şiddetinin yaşandığı her yerde bir veya birden fazla sorunlu erkek vardır. Şiddeti bizzat uygulayan da, şiddet uygulayan erkeğe müdahale etmesi gerekirken müdahale etmeyip göz yuman da, yargılayıp cezalandırması gerekirken eril bahanelerle onu koruyup kollayan da bizzat erkeklerdir.

Neden sorunun kaynağı onlarken, erkeklere yönelik tek bir çalışma yapılmaz? Neden kadınların eğitilmelerine ve bilinçlendirilmelerine yönelik çalışmalar yapılırken, bir tane de erkeklere yönelik eğitim çalışması yapılmaz? Partilerin, sendikaların, legal örgütlenmelerin kadın kolları varken, neden erkek kolları yoktur? Bu yapılanmalarda neden erkekliğin yeni, gerçekçi ve medeni tanımları inşa edilmez? Neden bu konu nezdinde, erkeklerde bir özeleştirme me-

kanizması geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaz? Neden duyarlılık ve sorumluluk konularında erkek bilinçlenmesi bu kadar önemsiz görülüp ihmal edilir? Her gün failin erkek olduğu cinayet, tecavüz, dayak ve istismar haberlerini duyuyor, okuyor ve görüyorken, neden okullarda erkeklere yönelik insanlık dersleri verilmez? Neden cinsiyetin bir üstünlük aracı olmadığı okullarda erkeklere öğretilmez? Bu şiddet sarmalının öznesi, kaynağı erkeklerse, kadınlardan daha çok eğitime, bilinçlenmeye ihtiyacı olan erkekler değil midir? Şiddet uygulayan erkeklere, müdahale etmesi gereken kolluk kuvvetleri ağırlıklı olarak erkeklerden oluşuyorken, onları yargılayan adalet sistemimizdeki savcı ve hâkimler ağırlıklı olarak erkeklerden oluşuyorken bu mesleklere yönelik bu yönlü eğitimler neden verilmez? Bu pozisyonlara yerleştirilirken, personeller neden sağlıklı psikolojik testlerden geçirilmezler? Ne-



ve "sorun" kelimelerini yan yana getirerek kadınları sorunla özdeşleştirme, kadınları zayıf, muhtaç, korunması gereken kılma amaçlanmaktadır. Bu subliminal mesajın amacı dikkatleri gerçek sorumlulardan uzaklaştırmak, gerçek "sorunlu"ların üstünü örtmektir. Tanımlarda gerçek soruna atıfta bulunulmazsa, sorunun gerçek kaynağına işaret edilmezse, sorunun tespiti ve dolayısıyla çözümü de mümkün olamaz. Kanaatimce bu tanımla amaçlanan iyi bir niyetten ziyade, çözümsüzlüğün devamının sağlandığı bir art niyettir.

Bu bakış açısıyla, gerçek sorunun üstünü örtbas etmeye hizmet ettiğini düşündüğümünden bu tanımla problemlili buluyorum. Kadın sorunu yoktur, Türkiye'de ve dünyanın neresinde olursa olsun, erkek şiddetinin yaşandığı her yerde "Erkek" sorunu vardır. İnsan olmadan önce "erkek" olmuş, insan olamamış erkek sorunu vardır. Erkek olmayı meziyet sanan, erkek olduğu

den sistemin her kademesinde ve en kilit noktalarında sorunlu erkek algısına tanık oluyoruz? Neden sorunlu erkeklik algılarına sahip erkekleri, nasıl insanlaştırabileceğimize dair tek bir çabamız yok? Kadına, çocuğa, hayvana uygulanan şiddetin altında ezici bir ağırlıkta erkekleri görüyoruz. Şuan bu tabloyla, dünyanın en zararlı canlı türü gibi görünen erkekleri eğitmeye, ne zaman başlayacağız? Sorunu doğru tespit etmeye ve dolayısıyla doğru çözüme ne zaman gideceğiz?

Şimdiye kadar bu konuda herhangi bir şey yapılmamışsa, eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi gereken erkeklerken, kadınlar eğitiliyorsa, karar ve yönetim mekanizmalarının bu tarz erkeklerin yönetiminde olduğundandır. Bu saplantılı sorunlu erkeklik algısının normal görülmesindedir. Bir erkeğin eşine, bir babanın çocuğuna şiddet uygulamaya hakkı olduğunu düşünen çoğunluğun varlığındandır. "Olmuş artık bir kere, affet" cillerin ilkel cehaletindedir.

Söylemlerimi fazla mı agresif buldunuz? En yakın tarih olarak geçtiğimiz yıl, her gün en az bir kadının öldürüldüğü, tecavüzün, dayağın, istismarın ise kaydının tutulamayacak kadar yoğun olduğu bir ülkede, bu tablo karşısında agresif değilseniz, işte o bahsettiğim sorunlu erkeklik algısında olduğunuzun çok büyük göstergesidir bu. Eğer bu tablo sizi agresifleştirmiyorsa, hâkim ve eril söylemlerle çoktan pasifleştirildiğiniz, bu çirkin, bu korkunç tabloyu normalleştirdiğiniz, çaresizliği ve çözümsüzlüğü çoktan öğrenmiş ve içselleştirmiş olduğunuz içindir...

Velhasıl, kadınlar ve erkeklikten önce insan olabilmiş siz değerli erkekler! Yolumuz uzun. Bu yolculukta biz kadınlar üzerimize düşeni her zaman yaptık ve yapmaya devam ediyoruz. Ancak artık "insan erkeklerin" çok daha aktif bu alanda rol oynaması gerekiyor. Kendine ben insanım diyen, hemcinslerinin ıkkelliğinden ve şiddetinden utanan, artık şiddet haberleri duymak istemeyen, ailesi ve çevresindeki kadınlar için korkan ve kaygılı olan siz erkekler, neredesiniz? Neden bu mücadelede sesiniz kadınlarınkı kadar gür çıkmıyor? Evet, hayatın pek çok alanında olduğu gibi, bu alanda da ancak birlikte yürür ve mücadele edebilirsek layık olduğumuz, bizlere yakışır, yaraşır bir hayatı inşa edebiliriz. Bu utanç tablosunu ancak birlikte değiştirebiliriz. Beyni güzel, yüreği güzel, eylemleriyle hayatı güzelleştiren, hayata değer katan pek çok değerli erkek tanıdım. Var olduğunuzu, bu konu özelinde endişelerimizin ve hayallerimizin ortak olduğunu biliyorum. İnsanca bir yaşam inşa etme sorumluluğu hepimizin. Bu sorun, insanlık sorunu, insan olabileme sorunu.

Sevgili kadınlar! Şiire, romana, şarkıya, türküye, hayata ilham olan kadınlar! Hayatı var eden, hayatı kendinden doğuran siz sevgili kadınlar!

Sahip olduğunuz gücü biliyorum. Sahip olduğunuz gücü biliyorsunuz. İçinde yaşadığımız toplum, bilinçaltımıza, sorunlu olduğumuzu, zayıf ve kırılğan olduğumuzu, günahkâr olduğumuzu, korunup kollanmaya ihtiyacımız olduğunu, güçsüz olduğumuzu inşa etmeye çalışıyor. Oysa dişil enerjinin gücünü hepimiz biliyoruz. Bize güç diye yutturmaya çalıştıkları kaba kuvvetin acizlik ve korkaklık olduğunu biliyoruz. Gerçek gücün ne olduğunu biliyoruz. Çünkü biz gerçek gücü her gün deneyimliyoruz. Gerçek güç empatidir, hoşgörüdür, şefkattir, merhamettir. Gerçek güç üretkenliktir, yoktan var etmektir, yaratıcılıktır. Gerçek güç, sabırdır, dirençtir, dayanıklılıktır, mücadele kapasitesidir. Gerçek güç inançtır, cesarettir, sevmeye ve sevdiğini gösterebilme kapasitesidir. İşte gerçek güç budur ve bütün bunların hepsi dişil enerjidir. Biz kadınlar doğuştan bu güce sahibiz ve bu donanımla dünyaya geliyoruz. Sizlere dayatılanlarla, öğrenilmişliklerle bu gücünüzün size unutturulmasına izin vermeyin. Suyun bulanıklığına aldırmayın, değişim ve dönüşümü mümkün kılacak müthiş bir güce, yenilmez bir güze sahipsiniz.

Gerçek gücün ne olduğunu bilen, bu gücünün farkında olan ve gücünü sahiplenen, kadın kimliğini gururla taşıyan, yaşama kattığı anlam ve zarafetle, ilham olan bütün kadınlar!

Sizlere selam olsun.

***Ne zaman çevrenizde,
hayatındaki rolü ne olursa
olsun, herhangi bir erkeğin
tahakkümü altında olan bir
kadın görürseniz, bilin ki
orda, kadının zayıf olduğuna,
kadının günahkâr olduğuna,
kötü olduğuna, çaresiz
olduğuna inandırılmış,
kendi gücünü unutmuş veya
unutturulmuş bir kadın vardır.***

Eko feminizme Neden gerek Var

İnsanın kendini merkeze alıp doğayı bir nesne olarak görmesi öteki canlılar üzerinde hâkimiyet kurması anlamına geliyor. Burada elbette kapitalizmin doğanın her şeyi ne alınıp satılacak nesne gözüyle bakması söz konusudur. Doğa üzerindeki hâkimiyet ona nasıl davranılırsa davranılsın kendini yenileyebileceği anlayışından kaynaklanıyor. Burada temel sorun insanın kendini doğanın parçası değil de efendisi olarak görmesi söz konusudur. Bir toplumsal ekolojist olarak öncelikle şu tespite katıldığımı belirtmem gerekiyor: İnsanın insan üzerindeki egemenliği insanın doğa üzerindeki egemenliğini doğurmuştur. Kısacası Murray Bookchin'in toplumdaki hiyerarşileri antropolojik olarak ele aldığı temel eserlerinden biri olan Özgürlüğün Ekolojisi kitabında da Neolitik çağdan itibaren erkeğin kadın üzerindeki egemenliğine de işaret eder. Hatta bu egemenliğin ilk ortaya çıkan hiyerarşiler arasında sayılır. Bunu hemen gerontokrazi dediğimiz yaşça büyük olanların yaşı daha gen olan üzerindeki hiyerarşisi söz konusudur. Oysa ne bir insanın yaş almış olması nedeniyle ona koşulsuz saygı gösterileceği gerekir mi?

Türkiye'de ataerkil toplumunda her iki hiyerarşinin de çok köklü bir yapısı mevcuttur. ABD'li tarih araştırmacısı ki Gerda Lerner'in söz ettiği gibi ataerkil değerler ve normlar kuşaktan kuşağa taşlaşarak geçmiş durumdadır. Bu kapsamda ataerkil yapıda her iki hiyerarşinin de yurdumuzda yörelere göre farklılığı (örneğin aile hukukunda) olsa da taşlaşarak kuşaktan kuşağa geçtiğini söyleyebiliriz.

Eko feminizm yeni ne sunuyor?

Elbette eko feminizm feminizmin temel felsefe ve ilklerinden ayrı olarak yola çıkmış değildir. Ortaya çıkışı ise II. Dalga Feminizmi dönemi 1970'lere tekabül eder. Eko feminizm doğanın tahakkümüyle kadının tahakkümü arasında benzerlik görür. Bunu kadını doğaya benzettiği için değil, örneğin, kadının görünmez emeğiyle doğanın görünmez emeğini eşdeğer gördüğü içindir. Ekosistemin tahakkümüyle kadına tahakküm arasında paralellik kurar.



Emet Değirmenci
Feminist-Yazar

**Doğa üzerindeki
hâkimiyet ona nasıl
davranılırsa davranılsın
kendini yenileyebileceği
anlayışından
kaynaklanıyor. Burada
temel sorun insanın
kendini doğanın parçası
değil de efendisi olarak
görmesi söz konusudur.**

2010 yılında Kadınlar Ekolojik Dönüşümde adlı editörü ve katılımcısı olduğum kitabımda yalnızca Türkiye den değil dünyanın başka coğrafyalarından ekolojik mücadele içinde olan kadınların hikayeleri ve doğrudan eylemleri yada bu bakış açısına sahip olan aktivist kadınların hikayelerini ve düşüncelerini derlemiştım. 2019 yılında biraz akademik seviyede güncelledim*.

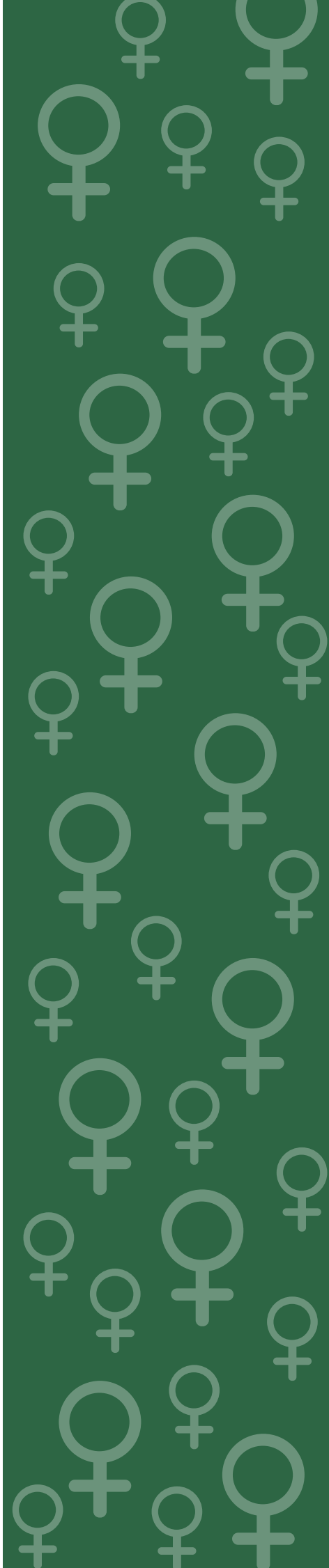
Örneğin, iklim adaletinin ya da 'karbonsız' yaşam hayalinin yalnızca sınıfsal olarak ele alınması yeterli değildir. Sınıf yanında cins (vecinseltercih) ırk, inanç, etnisite vb kesişimsel bir bütünlük içinde ele alınmalıdır. Silvia Federicci'nin özellikle Caliban ve Cadılar başlıklı kitabında ilksel birikim döneminden yola çıkarak , son yıllarda küresel kapitalizm çerçevesinde elealdığıkadının görünmeyen emeği üzerinden kapitalist birikim ve sömürsünü devam etmekte olduğunu vurgular. Covid-19 sağlık kriziyle de gündeme gelen ev içi görünmeyen emek ve emek, bakım emeği bu tahakkümün en önemli bileşenleridir.

Kısacası eko feminizme bu coğrafyada oldukça detaylı kafa yorulması kanaatindeyim. Örneğin 'ataerki' sözcüğünün patriyarka anlamına geldiğini düşünmüyorum. Çünkü kadının da bir ata olarak 'namussuz' bir kadına katli vaciptir kararının verebildiği bir coğrafyadayız. Ya da Mısır da ve Somali de olduğu gibi kadın sünnetini onaylayan bir dizi kadın da mevcut. Bunun tarım ve gıda özgürlüğüne kafa yoran biri olarak atalık tohum , ya da alanlarda topraklarını madencilerin ve genel anlamda sanayinin tahribatından kurtarmak için uğraşan kadınların 'dede toprağını /ata toprağını' savunuyoruz şiarları kadının orada kendini yok sayması demektir. Elbette bunlar bilinçsizce söylenen naif sözlerdir. Bu kadınların içinden bu eleştiriye kulak veren bir dizi kadın da erkek de ve başka cinsler de çıkabilir ve çıkmalıdır da...

Erkek egemen eril söylemlere eleştirel bakmadıkça ilerleyen ekolojik kriz döneminde kadın ve kadın rolünde görünen LGBTİ+lar daha da güç durumlarda kalabilir. Çünkü küresel iklim değişimiyle kuraklık, sel, yangınlar vb afetlerle daha da zor günler yaşayacağımız geçen sene sonlarında yayınlanan Birleşmiş Milletler İklim organizasyonu IPCC (Inter Governmental on Climate Chnage) raporu verilerine göre tahmin etmek zor değil. Çünkü kaynaklar kıtlaştıkça ona ulaşma marjinaliz edilen grupların daha da ötekileştirildikleri görülmüştür. Bunun yanında cinsel ihtiyaçlar için hedefte 'nesne' olmak kadınlara düşüyor. Ataerki değerler deher zaman erkeklerin karşılanması gereken ihtiyaçları var. Onların önünde ise kadınların boyun eğmesi bekleniyor.

Yazımı sonlandırırken

Ekolojiyi yaşamımızın temeline oturtmak solduğumuz havanın, içtiğimiz suyun yediğimiz gıdaların yapay hale gelmesi değil. Patriyarkanın 5000 yıldan daha fazla tarihi olduğuna göre ekolojik feminizmi her günkü yaşamımızda görünür kılmak zorundayız. Çünkü kamusal ve özel alanda politikada ve toplumsal alandaki eşitsizlikleri çözmek buradan geçecek. Kısacası biyolojik determinist bir eko feminizmi doğru bulmadığım gibi ne tanrıçacılık, ne de kadını erk sayan anaerki bir eko feminizm eşitliğe giden ekolojik bir toplumun yapı taşı olamayacağı kanaatindeyim.





Serap Akçadağ Yıldız
Tarım Orkam-Sen Amed Şube Örgütlenme Sekreteri

İklim Krizinin Gölgesinde...

Tüm dünya modern hayatın tüm taşlarını yerinden oynatan bir pandemi süreciyle mücadele ediyor. Orman yangınları, sıcaklık değişiklikleri, sel, taşkın, heyelan, hava kirliliği, iklim-gıda-su üçgeninde yaşanan problemler artık yaşamımızın her anında etkili oluyor. Üstelik hiçbiri tesadüfen gerçekleşmiyor. Asıl sorun doğanın insan tarafından aşırı sömürülmesi. İnsanın doğaya çıkarıcı müdahaleleri “doğal olayları” bile doğal afete dönüştürmektedir.

**İklim Değişikliği tanımı artık yerini “İklim Krizi” tanımı ile değiştirmektedir.
Neden Kriz? Çünkü durum çok acil!**

İklim krizinin temel sebebi hepimizin çokça duyduğu küresel ısınma ve etkileri. Dünya sıcaklık ortalamaları geri dönülmez şekilde 1 ° C artmış durumda. Bugün gerekli önlemler alınsa bile hali hazırda atmosfere saldıığımız gazların etkisiyle sıcaklık artışının 2030 yılında +1,5°C ye ulaşacağı düşünülüyor. Bu şekilde doğayı katletmeye devam ettiğimiz sürece sıcaklık 2°C ye varacak ve dünyadaki yaşamımız (hiç bitmeyeceğini, tüketmeyeceğini sandığımız yaşamın)sonuna doğru ilerleyecek. 2°C den sonra nemi olacak? Bütün mercan yatakları ölecek, buzullar tamamen eriyecek. Deniz seviyeleri 1 metre yükselecek. Sular altında kalan ülkeler sebebiyle göçler başlayacak.

Neden Küresel Isınma var?

Ana sebep atmosferdeki sera gazlarının artması. Güneş enerjisini absorbe edip dünyanın yüzeyinde ısı tutan gazlara sera gazı deniliyor. Doğal miktarı dünyanın ısı düzeyini korumak için önemli ve gerekli. Fakat atmosferde bu gazların miktarının artması yerküre' de ısınmayı büyük oranda artırır. Küresel ısınma da, sera etkisiyle atmosferin periyodik olarak sıcaklığının artarak ısınmasıyla ortaya çıkar.

Sera gazları neden bu kadar arttı?

İnsan faaliyetleri kaynaklı fosil yakıtların (kömür, petrol, doğalgaz vb.)kullanımı, ormanların kıyımı, sentetik gübre kullanımı, endüstriyel prosesler, hayvancılık, termik santraller gibi sayılabilecek birçok kaynak var.

Teknolojisiz bir anımızı dahi geçiremediğimiz küreselleşen dünyada, tüketim kültürünün, aşırılıklarımızın da bir yansıması var tabi ki. Kullandığımız elektriğin, ısınmada kullandığımız yakıtların, tükettiğimiz gıdadan giydiğimiz kıyafete, satın aldığımız mobilyalara kadar her şeyin üretiminden tüketimine, sonrada arta kalan çöplerine kadar her şeyin bir payı var. Ulaşım, tarım, sanayi sektörleri...

Dünyamız ısınıyor. İnsanın insan ve doğa üzerindeki tahakküm ve sömürsünü her geçen gün derinleştiren kapitalizmin büyüme gereksinimi, bireysel girişimden sistemin tümüne kadar her aşamada karşımıza çıkıyor. Şirketlerin ve iktidarların doymak bilmez açlığı, doğaya, emek gücüne ve pazarlara el atıyor. Kapitalizm doğuşundan beri ekolojik olarak yıkıcıydı ancak yaşadığımız zamanlarda dünyaya yönelik bu tahribat daha da hızlandı ve geri dönüşü zor bir noktaya doğru gitmekte.

Gıda ve su güvenliği ile iklim değişikliği arasında yakın bir bağlantı vardır. İklim değişikliği büyük olasılıkla gıda güvenliğinin, gıda varlığını, erişimini, tüketim ve sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyecektir.

Kaynakların sınırlı ve tarihsel olarak eşitsiz bir ekonomik paylaşımın egemen olduğu bir dünya gerçekliğinde hızlı nüfus büyümesi, iklim değişikliği, kuraklık, arazi bozulumu, çölleşme, biyolojik çeşitliliğin ve ormanların azalması ve yok edilmesi gibi bölgesel ve küresel değişiklikler söz konusu çarpıklığı daha da tetiklemektedir.

Peki, neler oldu?

Pandemi insan sağlığı ile doğanın birbiriyle olan yakından ilişkisini net bir şekilde ortaya koydu. İnsanoğ-

Teknolojisiz bir anımızı dahi geçiremediğimiz küreselleşen dünyada, tüketim kültürünün, aşırılıklarımızın da bir yansıması var tabi ki. Kullandığımız elektriğin, ısınmada kullandığımız yakıtların, tükettiğimiz gıdadan giydiğimiz kıyafete, satın aldığımız mobilyalara kadar her şeyin üretiminden tüketimine, sonrada arta kalan çöplerine kadar her şeyin bir payı var.

lu milyar yıldır virüsler, bakteriler gibi mikroorganizmalarla yaşıyor. Ancak son yıllarda doğal hayatın ve ekosistemin yok edilmesi, değiştirilmesi, ormansızlaşma, yaban hayvan türlerinin yasadışı ve kontrolsüz ticareti virüs gibi patojenlerin yabani ve evcil hayvanlardan insanlara geçme ihtimalini yükseltti. Ayrıca insan davranışları ve kıtalar arası seyahat pandemilerin hızlı bir şekilde fark edilmeden yayılmasına sebep oldu. Sıcaklıkların yükselmesi, yağış dağılımının düzensiz olması sonucunda kuş gribi, kene kaynaklı hastalıklar, veba, verem, sıtma gibi vektör kaynaklı hastalıklarda artış yarattı.

Nüfus artışı, şehirleşme, sanayileşme, fosil yakıt kullanımı sonucu oluşan hava kirliliği dünya çapında her 10 kişiden 9' nun kirli hava solumasına neden oluyor. Hava kirliliği kaynaklı hastalıklardan ölümler artıyor. İklim değişikliği ve kirlenen hava alerjenik bitkilerin daha hızlı büyümesine yol açarak, polen kaynaklı solunum alerjilerinin artmasına neden olmuş, astım ve koah benzeri hastalıkları günümüzde yaygın hastalık grubuna çevirmiştir. Hava olaylarındaki ani değişimler (çok sıcak, kurak, çok soğuk, çok nemli hava)insan sağlığını doğrudan etkilemekte güneş yanığı, çarpması ve enfeksiyon kaynaklı hastalıkların artmasına neden olmuştur.

İklim Krizi kapımızda değil, Evimizde!

İklim krizi ile hastalıkların artması kadar iklim-gıda-su üçgeninde yaşanan problemlerde insanoğlu için tehdit oluşturuyor. Erişilebilir tatlı suyun azalması, toprakla-



rın verimsizleşmesi, atmosferdeki gaz oranlarının değişmesi gibi faktörler gıda güvenliğini tehdit ediyor.

İklim krizi ile yaşanacak temiz su sorunu tarımsal üretimde de azalmaya neden olacak. Buna bağlı açlık sorunu derinleşeceği gibi gıda krizinin sadece ulaşılabilen gıda miktarını değil, gıdanın çeşitliliğini ve besleyicilik özelliğini de etkileyeceğini dolaylı olarak insan sağlığı üzerinde tehdit oluşturacağı öngörülüyor.

İklim Değişikliği yalnızca selleri ve orman yangınlarını arttırmıyor, gıda krizini de tetikliyor.

Gıda güvenliğinin tüm insanların kendi beslenme gerekliliklerini karşılamak üzere her an yeterli, güvenli ve besleyici gıdaya fiziksel ve ekonomik olarak ulaşabilmesi ve gıda tercihlerinin etkin ve sağlıklı bir yaşam için karşılanması olarak tanımlarsak, iklim krizinin yaşamın sürdürülebilirliği noktasında nasıl bir tehlike oluşturduğunu daha net görebiliriz.

Tüm insanlar günlük ihtiyaçlarının karşılamak ve sağlıklı yaşam sürdürebilmek için yeterli düzeyde ve güvenli gıdaya erişim hakkına sahip olmalıdır. Dünyada milyarlarca insan gıda güvencesinden uzak durumda yaşıyor, milyarlarca insan yetersiz ve kalitesiz beslenmeden kaynaklı yaşam mücadelesi veriyor, sağlık sorunlarıyla boğuşuyor. Daha fazlası ise insanlar sağlıklı beslenmeye ekonomik olarak ve adil bir paylaşım ile ulaşamıyorken, iklim kriziyle bu sorun geri dönüşü olmayacak boyutlara varabilecek. Küresel gıda fiyatları,

uzun süren kuraklık ve giderek artan sel ve orman yangınlarının etkisiyle son yılların zirvesine çıkmış durumda ve sürekli artıyor. Endüstriyel tarım ve çok uluslu süpermarketlerin talepten çok piyasayı raf ömrü uzun yağ, şeker, tuz oranı yüksek ucuz ama sağlıksız gıdalarla doldurması açlık sorunun çözmediği gibi, doğal kaynakların harcanmasına ve gıda atıklarının artmasına sebep oluyor. Gıda proses aşamalarının ve atıklarının da sera gazı üretiminde çok büyük bir payının olduğu da ayrı bir gerçeklik. Kişi başı başına yeteri kadar gıda üretildiğinde bile birçok insan gıdaya erişemiyorken iklim değişiklikleri ile birlikte gıda üretiminde meydana gelecek olan düşüşlerle daha az insan gıdaya erişebilir hale gelecek. Çünkü iklim değişikliğinden en zarar görecekt alanların başında tarım ve gıda sektörü gelecek. Gıda krizi sel ve yangınlar gibi sadece bir bölgeyi değil, geniş alanda herkesi, tüm canlı yaşamını etkileyecektir. Bu sebeple önemle üzerinde durulması gereken bir alandır.

Özellikle yüksek sıcaklıklarda buğday, mısır, pirinç vb. mahsullerin miktarında ve rekolterlerin de azalma meydana gelir. Sıcaklıklardaki değişimler ürün verimliliğini azalttığı gibi ayrıca iklimlerde gözlenen hızlı değişimler bitkilerin bu sürece adapte olmasını zorlaştırır. Birçok üründe fenolojik değişikliklere, meyve renklerinde bozukluğa, kalitede azalmaya, buğday, arpa, sebze, çiçek, süt ve yumurtanın veriminde düşüşe böcek türlerinde değişikliğe yol açar. Bu sonuçlar pestisit gibi tarımda kimyasal ilaç kullanımını arttırmıştır. Ve bu şekilde işleyen süreçle toprak kirlenir, gıdalar



zehirlenir, insan sağlığını tehdit eder. İklim aşırılıklarından kaynaklı olan felaketlerde gıda güvensizliğinin ana sebeplerindendir. Kuraklık, sel, tropikal fırtınalar insanların geçim kaynaklarını yok ederek gıda güvenliğini iyice tehdit altına sokar.

Tarım ürünlerinin hem miktarında, hem de beslenme kalitesinde ki düşüşler gibi fiyat artışlarındaki aşırılıklar da çok geniş kesimleri bugün etkilediği gibi yarın daha da çok etkileyecektir. Özellikle bu ürünleri ithal eden ülkeler bu fiyat artışlarından daha da fazla etkilenecek. Hayvancılık sektörü de zarar görecek. 2010 da Rusya 'da çıkan büyük yangınların neden olduğu buğday üretimindeki azalma dünyanın en büyük ihracatçılarından biri olan Rusya'nın fiyatları arttırmasına yol açmış, buğday ithalatına bağımlı olan Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde ekmek fiyatlarının artmasıyla iç ayaklanmalar bile arttırmıştır.

Balık yemek gelecekte hayal olabilir.

Aşırı tüketim ve endüstriyel balıkçılık nedeniyle zaten çok azalan deniz ürünlerinin, deniz ekosistemlerindeki asitlenme, suyun sıcaklık ve kimyasal yapısındaki değişimler nedeniyle daha da azalacağı, bu durumun kıyı alanlarında yaşayan insanlar için özellikle tek protein kaynağı deniz ürünleri olan dar gelirli halkın gıda güvencesinden mahrum kalmasına sebep olacağı bir dönem geliyor. Kakao ve kahve gibi iklime ve yağışa çok duyarlı ürünlerde iklim krizinden etkilenecek ürünler arasında ön sıralarda. Yani çok basit keyiflerimiz bile üretimdeki azalma sonucu, fiyatların çok yüksel-

mesiyle bir lükse dönüşebilir ki şu an yaşadığımız süreçte kendini hissettirmektedir. Bugün hiç eksikliğini hissetmediğimiz, hiç yokluğunu aklımıza dahi getirmedığımız bazı temel gıdalarımız çok nadir bulunabilir hale gelebilir.

Global ortalama sıcaklığın artışı erişilebilir tüketilebilir tatlı suyun azalmasına sebep olmakta buda tarım üretimini doğrudan etkilemektedir. Tatlı suyun azalması da yer altı su kaynaklarının kullanımında ciddi artışa sebep olmakta, Konya çevresindeki göllerde yaşandığı gibi yer altı sularıyla beslenen göl vb.su kaynaklarının kurumasına yol açmaktadır.

Ülkemizde durum nedir?

- Tabi ki bu durumdan ülkemizin de çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kaldığı da aşikârdır. Yakın zamanda Akdeniz orman yangınları henüz sona ermeden, Karadeniz'de ki ölümcül sel felaketleriyle uyandırdığımızda, Türkiye'nin artık iklim krizi ile birlikte yaşayacağı gerçeğini daha bir idrak etmiş olduk. Ülkemizde Torosların ve İç Anadolu da ki dağların yüksek basınç merkezinde rüzgârların sürekli olması fön etkisi yaratmaktadır. Nemin düşmesi, bütün yüzeylerin kuruması sonucu herhangi bir kıvılcım bir anda büyük orman yangınlarına sebep olabiliyor. Her şey yanmak için hazır hale geliyor. Çam ormanı olan bölgelerde ürettikleri terebentinden dolayı çok yanıcıdır ve çam kozalakları sıcakta patlayarak yangının yayılmasına sebep olmuştur.

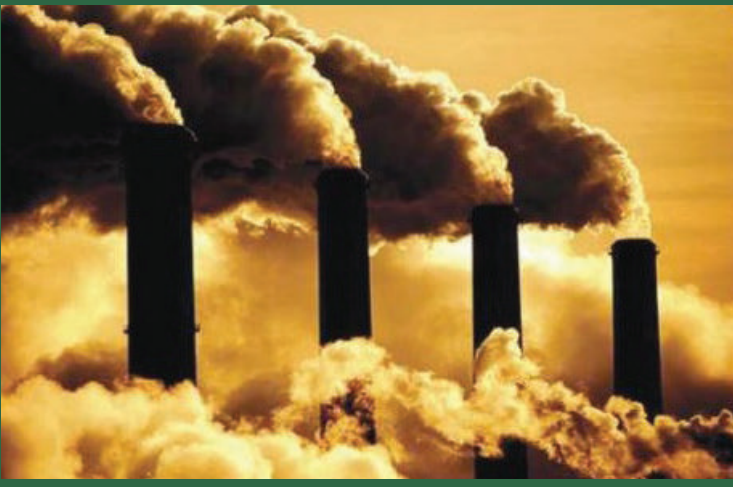


Seller, taşkınlar ve heyelan gibi durumlar doğal olaylar olup yüzyıllardır dünyanın her yerinde yaşanmaktadır. Lakin bu doğa olayları insanın doğaya olan olumsuz müdahalelerinin bir sonucu olarak afetlere dönüşür. Ülkemizde yaşananlarda bunun bir göstergesidir. İnsanın doğaya rant odaklı umursamaz, çıkarıcı müdahalelerinin sonuçları hepimize ağır bedeller ödetmektedir. İnsan kaynaklı doğa tahribatları, yanlış su ve tarım politikaları, hesler, termik santraller, plansız çarpık kentleşmeyle birlikte hızla artan betonlaşma, dere yatakları gibi alanların imara açılması gibi doğanın normal akışına olan yanlış müdahaleler ülkemizde felaketlere zemin olmuştur.

Ekolojik katliamların her gün yaşandığı ülkemizde orman alanlarımız yasa değişiklikleriyle “ kamu yararı” lafının arkasına saklanarak talan edilmeye açık alanlar haline dönüştürülmektedir. Ekolojik zincirin önemli bir halkası olan ormanlarımız rant kapısı olarak görülmüştür. Özel şirketlere, taş ve mermer ocaklarına, Resler, Hesler, Jesler, yol ve güvenlik bahaneleriyle yapılan barajlar ve zenginlere otel yapmaları için satılarak yok edilmektedir.

Doğaya bakışı rant ve talan olan yönetim şekillerinin getirdiği ekolojik yıkımın faturası her zaman üreten emekçiye ve yoksul halk kitlelerine ödetilir. Üreticinin girdi maliyetinin dolar kuruna bağlı olduğu ülkemizde hem bitkisel hem de hayvansal ürün bazında fiyatlar dolara göre yükseldi. Tarım ve hayvancılık da dışa bağımlı üretim maliyetinin çok artmasından kaynaklı çiftçi tarlasına gübre atamadı, mazot alamadı. Çiftçi

Tüm insanlar günlük ihtiyaçlarının karşılamak ve sağlıklı yaşam sürdürebilmek için yeterli düzeyde ve güvenli gıdaya erişim hakkına sahip olmalıdır. Dünyada milyarlarca insan gıda güvencesinden uzak durumda yaşıyor, milyarlarca insan yetersiz ve kalitesiz beslenmeden kaynaklı yaşam mücadelesi veriyor, sağlık sorunlarıyla boğuşuyor. Daha fazlası ise insanlar sağlıklı beslenmeye ekonomik olarak ve adil bir paylaşım ile ulaşamıyorken, iklim kriziyle bu sorun geri dönüşü olmayacak boyutlara varabilecek. Küresel gıda fiyatları, uzun süren kuraklık ve giderek artan sel ve orman yangınlarının etkisiyle son yılların zirvesine çıkmış durumda ve sürekli artıyor.



borçlandırıldı. Gıda krizi kaçınılmaz oldu. Kuraklık gibi sonuçların, afetlerin yanlış tarım politikalarının sonucu ekim alanları terk edildi, boş kaldı. Üretim maliyetlerindeki artış sebebiyle çiftçi para kazanamayınca ekmeyi bıraktı. Verim ve rekolte düştü. Gübre fiyatlarının fahiş artışı sebebiyle birçok çiftçi üretim sezonu için buğday ve arpaya kullanılan gübreyi azalttı ya da nohut ve kırmızı mercimek gibi ürünlere geçti. Arpa ve buğdayda verimin düşmesi un ve yem fiyatlarının artırdı. Süt üretici artan maliyetten dolayı hayvanlarını kesime yollama kararına vardı. Süt, yumurta, ekmek gibi temel gıda ürünlerinin fiyatları arttı. Üretici zarar etti, tüketici temel ihtiyaçlarını bile fiyat artışından dolayı alamaz hale geldi.

Tarihi binlerce yıl öncesine dayana birçok efsanenin kaynağı, ismi ülkemizde anılan zeytin bile hem kuraklık hem de artan maliyetler den zarar gördü. Zeytin üreticileri geçinememeye başladı.

İklim krizinden kadınlar erkeklere göre daha fazla etkileniyor.

İklim krizi çoğu kez bilimsel çözümler gerektiren, ekonomik tartışmalar çerçevesinde çözülebilecek teknik bir sorun olarak görülmesine karşında aslında içerisinde sosyal ve politik bakış açılarını da barındırması gereken çok kapsamlı bir konudur. Yani kriz sadece doğayı etkilemez, aynı zamanda ekonominin, toplumsal sosyal yapının da bozulmasını etkiler. Geçim kaynaklarının kaybedilmesi şiddetin, savaşların, sömürülerin, tacizlerin artmasına, güvenlik sıkıntısının ortaya

çıkmasına neden olur. İşsizlik, yoksulluk, yoksunluk artar.

Artık iç savaşların, otoriter rejimlerin ya da ciddi ekonomik zorlukların neden olduğu göçlerin ve sığınmacıların yanı sıra "iklim göçleri" ile daha sık karşılaşacağımız bir sürece girdik. "İklim Mültecileri" tanımı artık çok sık telaffuz edilmeye başlandı. Bu durumdan kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, yoksul halk daha fazla etkilenecektir.

Yapılan araştırmalar iklim kaynaklı afetlerin son 10 yılda ülke içi göçlerin itici gücü olduğunu ve milyonlarca insanın evlerini terk etmek zorunda kaldığını gösteriyor.

Göç ve kriz durumları kadınların ve çocukların daha fazla cinsel tacize maruz kalmasına sebep oluyor. Uganda'nın sulak bölgelerinde geçimlerini tarımla sağlayan bir toplulukta yapılan araştırmada, kadınların ve çocukların kuraklık sebebiyle yiyecek ve su bulabilmek için yapılan uzun yolculuklarda çiftçiler, tüccarlar ve toprak sahipleri tarafından cinsel tacize ve tecavüze maruz kaldıklarını, erkekler ve özellikle eşleri tarafından daha fazla fiziksel şiddet gördükleri belirlenmiştir. Kötü kava koşullarının sonrası gelir düşüklüğünün sebebiyle strese giren erkeklerin daha fazla alkol ve uyuşturucu maddesi kullanıp ev içi şiddeti arttırdığını da göstermektedir.

Yaşanan doğal afetler sonrası evlerini kaybeden ve geçici konutlara yerleştirilen kadın ve çocukların yabancısı insanlar tarafından daha fazla rahatsız edildiği, gasp edildiği, mallarının zorla ellerinden alındığı görülmüştür..

BM' ler yaptığı birçok araştırmada aşırı derece kuraklık, fırtına, sel gibi afetlerden etkilenen bir çok toplumda kız çocuklarının maddi gelir sağlamak ve masraflarından kurtulmak için erken yaşta ve para karşılığı evliliğe zorlandığını göstermektedir.

- Ayrıca iklim krizinden dolayı evlerini terk edip derme çatma kulübe veya kamp alanlarında kalan kadınların doğum kontrolü imkânlarına sahip olmadığı ve birçokunun istenmeyen gebelikler yaşadığı ve bu zor yaşam koşulları altında zor gebelikler geçirdiği, çocuk bakımında çok zorlandıkları, çok zorluk yaşadıklarını göstermektedir.

Tabi ki bu koşullar eğitim hakkından yoksul kalmalarına da sebep olmaktadır. Aileler ekonomik zorluklar ve iklim göçleri sonrası ortaya çıkan sorunlardan dolayı ilk iş olarak kız çocuklarını okuldan almaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri eğitime ayrılan vakti de etkile-

mektedir Çünkü temiz su ve gıdaya ulaşmak için bütün ailenin günün bir çok saatini çalışarak ,uğraşarak geçirmesi gerekmektedir.. Zaten ev çocuk yaşlı bakımı üzerine yüklenen kadın birde iklim göçleri ve krizi sebebiyle çıkan sorunlarla da en başta başa çıkmak zorunda olan kişi oluyor ve yükü çok artıyor.

Kadınların geçim kaynaklarının doğaya daha fazla bağlı olduğu gerçeğini de değerlendirirsek iklim değişikliğine bağlı olarak verimi azalan toprakla daha fazla çalışma saatlerinde daha az gelir elde ediyorlar.

Tüm bu bakış açısıyla şunu diyebiliriz; Toplum hafızasının en derin katmanına yerleşmiş toplumsal cinsiyet rollerini dikkate almadan doğa sorunlarına bütüncül yaklaşım gösteremeyiz.

Sonuç olarak;

İklim krizinin nedenlerine ve gelişimine baktığımız zaman çözümün nasıl olacağını ve bu çözümün neresinde yer alacağımızı düşünmeden geçemiyoruz. Çünkü iklim değişikliği uzak gelecekte gerçekleşecek bir olay değil, şuan yaşamakta olduğumuz bir sorundur. İklim yıkımı sürüyor ve ekosistemiz ciddi bir tehdit altında.2050 'e doğru bir çöküş yaşanabilir. Bu nedenle acilen çok sağlam iklim hedeflerine ihtiyacımız var.

Organize insan toplumunun daha kaç nesil hayatta kalıp kalmayacağına karar vermesi ve bunu hızlı bir şekilde eyleme geçirmesi gerekiyor. Çok fazla zaman yok. Kolektif bir bilinçle hareket etmek bizim elimizde. İklim kriziyle mücadeleye tavizsiz devam edilmelidir. İnsanın doğa üzerindeki egemenliği yüzyıllar önce başlamıştır. İnsanlığın doğa tarafından sunulan kaynaklar üzerindeki egemenlik isteğine karşı öncelikle devletler düzeyinde uluslararası iklim krizini engelleyici politikalara ihtiyaç var. Emek ve doğadan yana yeni bir paradigma, yeni bir ekolojik ve siyasi anlayış, daha adil, daha eşitlikçi ve doğa ile dost, doğayla barışık ve uyumlu bir dünya mücadelesi lazım.

Savaşsız, sömürsüz bir dünya gerçeğinde yaşam yeniden örülebilir.

Dünyada kapitalizmin yarattığı problemleri yoksul halkın ödediği gerçeği tüm çıplaklığıyla gözler önündeyken artık yeni bir dünya devrimi olmazsa olmazımız.

Doğru gıda ve tarım politikaları üretmek ve hayata geçirmek gerekir.

Karbon vergilerin ağırlaştırılması, uluslararası antlaşmaların etkin ve uygulanabilir olması, yaptırımlarının gerçekçi olması ve ihlallerin sonuçlarının ağırlaştırılması gerekir.

Tüm elektriğin yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmesi gerekir.

Doğal yaşama dair her alan korunmalı, ormanlaştırılmaya geri dönülmelidir. Fosil yakıtların kullanımını minimuma indirileceği yeni önlemler gerçek anlamda hayata geçirilmeli, alınan kararlar toplantılarda kâğıt üstünde kalmamalı, denetim mekanizması gerçekçi olmalıdır.

İnşaat çılgınlığına bir dur demeli, betonlaşmayı değil yeşili seçmeliyiz.

Daha sade bir yaşam ve daha az tüketim alışkanlıkları edinmeli ve toplumsal alışkanlıklara dönüştürmeliyiz.

İyi bir atık yönetimi uygulamalıyız. Daha az plastik kullanmalıyız.

İklim krizinden en çok etkilenen kadınlar iken, iklim krizine karşı sesleri en fazla çıkanlarda kadınlar oluyor. Ekolojik talana hayır platformlarında ve alanlarda, ön saflarda yer alan kadınların, buldukları yaşadıkları yere, toprağına, ağacına, kültürüne, kimliğine, yaşamışlıklarına, doğadaki tüm canlılara, güneşe, toprağına olan bağlılığı daha fazla olduğu için doğasına dünyasına, güzel bir yaşamın sürdürülebilirliğine olan inançları da çok sağlam. Ve yürekli bir şekilde mücadele de en önlere giderek, sürece büyük bir güç kattıkları da bir gerçek.

Tarihsel bilincinde derin bir ekolojik anlayışın ve yaşamın var olduğu bu kadim topraklarda yaşayan bizlerin, doğayla olan bağlarımızın eskiden bugüne çok güçlü olduğunu hatırlaması gerekli. Öyle ki eski zamanlar da ağaçlar meyve sebze verdiği için kutsal sayılır, kesilmeleri, hatta meyve ve sebzelerinin olgunlaşmadan koparılması bile toplumsal kurallar çerçevesinde yasaktır. Şuan bile başımıza kötü bir şeyin gelmesini istemediğimiz zaman "tahtaya vur " deriz. Çok eski inanışlarda ağaçların bereketi ve yaşamdaki önemi sebebiyle içinde iyilik perilerinin yaşadığı düşünülüyormuş ve dilek dilemek için ağaca bir kez tıklanılmış ve iyilik kapıları açılmış. Sonrasında da teşekkür etmek için bir kez daha vurulmuş. Ne diyelim belki doğaya olan saygımızı tekrar hatırlarsak iyilik perisini harekete geçiririz. Ve daha güzel bir yaşamın kapılarını bize açar.

Fırtına vadisinden, kaz dağlarına ,Munzur dan, Hasankeyf'e bulunduğu yeri her daim güzelleştirmeye çalışan binlerce kadına teşekkürler.

İnançla ve sevgiyle...

Kadın Mücadelesi ve Sanat

*“Benim aklımın
özgürlüğü ne
vurabileceğiniz hiçbir
kilit, hiçbir kapı, hiçbir
sürgü yoktur.”*

Virginia Woolf



Müzeyyen Deniz

Kadınlar binlerce yıldır, müzikten heykele, resimden mimariye, mimariden sinemaya, edebiyattan tiyatroya kadar sanatın bütün dallarında eserler üretmişlerdir. Ancak bu üretimlerin çoğu sosyal-siyasal ekonomik-alanlarda da olduğu gibi kayıt dışı bırakılmıştır.

- Sadece ülkemizde değil dünyanın her yerinde yüzyıllardır erkeğin gerisine atılan, bazı coğrafyalarda büyücü, bazılarında şeytana uyan günahkar, bazılarında kirlili ve uğursuz ama her yerde ikinci sınıf vatandaş olarak addedilen ve emeği sömürülen kadın, erkek egemen bir dünyada asırlardır mücadele vererek nesne değil özne olduğunu kabullendirmeye çalışmıştır. Nazım Hikmet'in şiirinde de dile getirdiği gibi ne sofrada yeri olmuştur ne akademide yer bulabilmiş ne de 'Kendine Ait Bir Oda'sı' olabilmıştır. (Virginia Woolf)
- Erkeklerle eşit hak ve imkanlara sahip olmamış, eğitim imkanlarından da eşit faydalanamamıştır. Öyle ki Batılı ve çağdaş olduğu söylenen toplumlarda bile uzun yıllar boyunca kadınların güzel sanatlar akademisine girmesine izin verilmemiştir.

“Sanat akademilerine girmeye başladıkları zamandaysa ressamların yeteneklerini geliştirmeleri için en önemli çalışmalardan biri olan nü çalışmalarını yapamadıklarını çünkü kadınların çıplak erkek modellerle çalışmalarının yasak olduğunu” söyler Linda Nochlin

8 Mart 1857 yılında Amerika'nın New York kentinde 40 bin dokuma işçisinin mevcut çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve-eşit işe eşit ücret- talebiyle greve başladığı, polisin iş verenle işbirliği yaparak işçilere saldırdığı, işçilerin fabrikaya kilitlendiği ve yangında barikatlardan kaçamayarak 129 kadın işçinin can vermesiyle sonuçlanan katliamdan sonra artık hiçbir şey eskisi gibi olmamış ve bu katliam kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesinde önemli bir çığır açmıştır. 1900'lü yıllara kadar eşit vatandaşlık haklarına bile sahip olmayan kadınların sanat alanında görünürlüğü de 1960'lardan itibaren yükselen feminist kadın hareketiyle birlikte artmaya başlamıştır .

Linda Nochlin'in 1971 yılında yayınladığı “Neden Hiç Büyük Kadın Sanatçı Yok?” adlı makalesinin önemli tartışmalara yol açmasının ve makalenin kadın mücadelesi ekseninde temel metinlerden biri olarak kabul edilmesinin önemini burada yeniden vurgulamamız gerekir.

Tüm eşitsiz koşullara ve yasaklara rağmen üretmekten vazgeçmeyen kadınlar kimi zaman kimliklerini saklayarak kimi zaman erkek isimleri kullanarak eserlerini sergilemek zorunda kalsalar da, İranlı Mahsa ve Marjan Vahdet kardeşler örneğinde olduğu gibi “kadın sesi haramdır” denilerek şarkı söylemesi ve sahne performansı göstermeleri yasaklanıp ülkelerini terk etmek zorunda bırakılsalar da, yurtlarından olmak pahasına sanat üretmekten vazgeçmemişlerdir. Günümüzde de hem yaşadığımız ülkede hem dünyada devam eden toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine rağmen çok büyük kazanımlar elde edilmiş olup bu kazanımlara birbirini yurt belleyen kadınlar; yazarak, söyleyerek, çizerek, direnerek yeni kazanımlar eklemeye devam ediyorlar.

8 Mart 1857 yılında Amerika'nın New York kentinde 40 bin dokuma işçisinin mevcut çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve-eşit işe eşit ücret- talebiyle greve başladığı, polisin iş verenle işbirliği yaparak işçilere saldırdığı, işçilerin fabrikaya kilitlendiği ve yangında barikatlardan kaçamayarak 129 kadın işçinin can vermesiyle sonuçlanan katliamdan sonra artık hiçbir şey eskisi gibi olmamış ve bu katliam kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesinde önemli bir çığır açmıştır. 1900'lü yıllara kadar eşit vatandaşlık haklarına bile sahip olmayan kadınların sanat alanında görünürlüğü de 1960'lardan itibaren yükselen feminist kadın hareketiyle birlikte artmaya başlamıştır .



Suzan Kotay
Tarım Orkam-Sen İzmir Şube

Kurtlarla Koşan Kadınlar üzerine...

Clarissa Pinkola Estes tarafından yaklaşık yirmi beş sene içerisinde yazılan Kurtlarla Koşan Kadınlar, herkesin bildiği fakat büyük çoğunluk tarafından varlığına hayalet muamelesi yapılan, toplum düzeni ile mücadele halinde olan kadın yaşamlarından, mit ve öykülerden oluşan bir başyapıt.

Clarissa Pinkola Estes tarafından yaklaşık yirmi beş sene içerisinde yazılan Kurtlarla Koşan Kadınlar, herkesin bildiği fakat büyük çoğunluk tarafından varlığına hayalet muamelesi yapılan, toplum düzeni ile mücadele halinde olan kadın yaşamlarından, mit ve öykülerden oluşan bir başyapıt. Her kadının hatta kadın doğasını gerçek anlamda tanımak isteyen erkeklerin okuması gereken bir başucu kitabı. Eser, bir anlamda feminist bir destan niteliğinde.

Kitap; ön söz, giriş, on altı bölüm, son söz, ek, kaynakça, teşekkür ve dizinden oluşmaktadır. Eser semboller, mecazlar ile bezenmiş ve okunduktan sonra sizi bambaşka biri yapabilecek nitelikte. Kurtlar ile kadınların benzer noktalarını, kadınların doğasını ve var olma savaşını çok iyi ifade ediyor. Birbirinden bağımsız oluşan birçok öykü ve mit içerdiği için tekrara açık bir kitap niteliği göstermektedir. Öykülerin sonunda yazar tarafından kadınlar için sık sık çözümlere yer verilmiştir. Baskıyla ve öğretilmiş düzenle mücadeleyi, mit ve öykülerle, vahşi doğa üzerinde ilk kadın ve kurt benzerliğine dayandırarak anlatmıştır. Susturulmuş ve bastırılmış vahşi kadının yeniden kendisini bulabilmesi için sık sık öğütler veriyor. Kitap, bir yerlerde sesini duyurmak isteyen hatta susturulduğunu bile anlamayan kadınlara içgüdüsel farkındalık kazandıracak ve benliğini bulmada yol gösterecek bir yapıttır.

Kitapta bulunan on altı bölüm içerisinde mit, masal ve öyküler sırasıyla şu şekildedir: La Loba, Kurt Kadın ve Dört Haham; Mavi sakal, Kadının Cebindeki Oyuncak Bebek; Bilge Vasalisa; Vahşi Adam İçin İlahi; Manawee; İskelet Kadın; Sevginin Hayat/Ölüm/Hayat; Çirkin Ördek Yavrusu, Yanlış Zigot, Kırmızı Ayakkabılar, Fok Derisi, Ruh Derisi, La Llorona, Küçük Kibritçi Kız, Üç Altın Saç, Baubo: Karın Tanrıçası; Çakal Dick, Bir Raunda Gezisi, Hilal Ayısı, Kurumuş Ağaçlar, Altın Saçlı Kadın, Elsiz Kız.

Estes, Bu masalları dünyanın dört bir yanını dolaşarak bulmuştur. İçinde sadece kadınlara yönelik olan bu anlatımlar orijinal haliyle sunulmuş masallara sahiptir. Analizlerinin çoğunu Jung(Carl Gustav Jung Kuramı) bir bakış açısıyla bahsederek ele almıştır.

Giriş bölümü kurtlar ve vahşi kadınlar arasında benzerliklerden örneklemeler içerir. Kurtlarla koşmak imgesel bir anlama sahiptir. Bu anlamda, kadının toplum baskısıyla baskılanmış, kendi özünü bulamamış halinden sıyrılıp, artık o eski doğasına/vahşi doğasına/

Clarissa P. Estes KURTLARLA KOŞAN KADINLAR

Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler



Giriş bölümü kurtlar ve vahşi kadınlar arasında benzerliklerden örneklemeler içerir. Kurtlarla koşmak imgesel bir anlama sahiptir. Bu anlamda, kadının toplum baskısıyla baskılanmış, kendi özünü bulamamış halinden sıyrılıp, artık o eski doğasına/vahşi doğasına/doğal haline dönmesi gerektiğine yöneliktir. Estes, bunu da ancak kurtlarla koşularak yapılabileceğini söylemektedir. Kitapta öykü ve mitlerle beraber sıkça sezgi kavramına yer vermiştir.

Tarım Orkam Sen
Kadın Bülteni
Şubat 2022

Yüzyıllar boyunca kadınları sırf kadın oldukları için ya da kadın doğasının getirdiği şekilde davrandıkları için baskılamaları, toplum tarafından dışlanmaları, ataerkil yapının istediği forma dönüştürülmeye çalışıldığını görürüz. Ancak kadınlar olarak kendi doğal formumuzu bulmak zorunda olduğumuzu, özümüze onu unutarak ihanet ettiğimizi bir kez daha karşımıza çıkarır bu başkaldırı kitabı.

doğal haline dönmesi gerektiğine yöneliktir. Estes, bunu da ancak kurtlarla koşularak yapılabileceğini söylemektedir. Kitapta öykü ve mitlerle beraber sıkça sezgi kavramına yer vermiştir. Yaşam içerisinde birçok seçenekle karşı karşıya kalan okuyucu için; içe dönüşün önemini vurgulamıştır. Yazar kendi hayatımızı zorlaştırmanın kıymetini öğrenmemiz gerektiğini, sabit bir işi, kabul görmüş bir hayat tarzını terk edip kendi iç sesimizi dinleyerek benliğimizdeki vahşi hayallerimizi gerçekleştirmemizi öneriyor. Kadın bedeni ve ruhunu yaralamaya, onu kendinden uzaklaştırmaya çalışan bu düzen içerisinde yapacağımız en iyi şey bu düzene uymamaktır. Diğer türlü içinde sıkıştığımız çarktan kurtulmak oldukça güç gibi görünüyor. Estes, sık sık Hayat/ölüm / hayat anlayışından bahsedip bunu benimsememiz ve doğanın dönüştürücü gücünü kabullenip yola böyle devam edilmesi gerektiğini vurguluyor. Yaralarımızla barışmamızı onlardan utanmamamızı ve yaraların hayat boyu kendi dönüşüm gücünü yeniden keşfetmeye yardımcı olduğunu anlatır. Gülmenin hayat verici gücünü ve iyileştirici yönünü bizlere hatırlatır. Kitaptaki 16 bölüm içinde yazar, kadınların bireysel ve toplumsal travmalarla baş etmek için sahip oldukları gücün ve cevherin izini, anlattığı masal veya öyküler üzerinden sürüyor.

Estes, Kurtlarla Koşan Kadınlar'da; kadınlar için yalın, uygulanabilir ve doğal çözümler öneriyor. İnsanlığın doğadan kopuşu ve duygulara yer vermeyen kapitalist bir çarkın içinde kayboluşundan yola çıkarak, kadınların yapması gereken ilk şeyin içlerindeki do-

ğal sesi keşfetmek olduğunu söylüyor ve kadınların içlerinde yatan sınırsız güç ve yaratıcılığın, kurtların doğal yabanıllığında yattığı savını ileri sürüyor. Bütün kadınlara içlerindeki o gücü bir şekilde bulmalarını, o gücü kullanmalarını ve o gücü tekrardan kaybetmelerini öğüt verir.

Yüzyıllar boyunca kadınları sırf kadın oldukları için ya da kadın doğasının getirdiği şekilde davrandıkları için baskılamaları, toplum tarafından dışlanmaları, ataerkil yapının istediği forma dönüştürülmeye çalışıldığını görürüz. Ancak kadınlar olarak kendi doğal formumuzu bulmak zorunda olduğumuzu, özümüze onu unutarak ihanet ettiğimizi bir kez daha karşımıza çıkarır bu başkaldırı kitabı.

Masalların içinde yer alan her karakterin, aslında kadınların içinde var olan bazı yönleri olduğunu söyler. Bu yönler; kadınların ışıklarını söndüren, yaratıcılıklarını yok eden, vahşi doğalarının ortaya çıkmasını engelleyen her şey olabilir. Bir eş, bir aile ya da içinde bulunulan çevre. Toplum tarafından utandırılmış, aşağılanmış, kendi gibi olmasına izin verilmemiş, doğasından uzaklaştırılıp, bastırılmış olan kadın, tam olarak bahsedilen o saf kadındır. Kötülüğü görmek istemeyen, olayları hep en iyi tarafından yorumlamaya çalışan o saf halimizdir. Zamanla içimizde bastırmaya çalıştığımız duygular/sezgiler daha da baskın hale gelmeye başlayarak bu saf kadına gerçekleri göstermeye çalışır. Yazar, farkında olmadan içselleştirilen eziklik ve yetersizlik duygusuna, bastırılmış olan tüm güdülere ve bir çok açmazdan kurtulmaları için gerekli olan ışığı ve yardımı masallar aracılığıyla sunuyor. Kendimize, yaşantımıza ve seçimlerimize dair farkındalıklarımızın artmasını amaçlıyor. Vahşi doğadan ve benliklerinden uzaklaşmış ve uzaklaştırılmış kadınlara rehberlik edecek bir kitap. Ve unutmayın ki kadınların yaşlarını yıllarla değil de, savaştan kalmış yara izleriyle saymaları daha iyi bir fikirdir der yazar. Kendisiyle buluşmak isteyen her bir kadının okuması gerekiyor. Bir yerde okumuştum bu kitap beni bir anne gibi dizine yatırdı, saçlarımı okşadı, yaralarımın yerini gösterdi, onları nasıl onarabileceğimi anlattı bana. Eğer ben bu hayatta genç ama topallayan bir kadınsam bundan sonra bu kitap benim değneğimdir, yol gösteren akıl hocamdır, dertleştiğim arkadaşımıdır, sırtımı dayadığım dostumdur diye. Kendini, kadınlığını, içindeki gücü keşfetmek isteyen her bireyin okuması gereken bir kitap. Yani okuyun, okutturun. El yapımı kırmızı ayakkabılarımızı giyip kendi hikayemizi yazmanın vaktidir..

SİNEMA

Oya Yağcı
İzler, konuşur, yazar.



Tarım Orkam Sen
Kadın Bülteni
Subat 2022

La Femme qui s'est enfuie

UN FILM DE
HONG SANGSOO



« Encore une petite merveille »

TÉLÉRAMA

« Limpide, lumineux, drôle »

LIBÉRATION

Télérama CAHIERS CINÉMA

“Kendi bölgede kalırsan insanları asla göremezsin!”

The Women Who Ran

Güney Kore sinemasının önemli isimlerinden yönetmen ve senarist Hong Sang-Soo'nun 2020 yapımı filmi *The Woman Who Ran*, minimalist sinemanın başarılı örneklerinden biri. Yani, “Ne kadar az o kadar derinlikli ve yoğun” diyenlerden.

Gam- hee (Kim Min-hee) kocası bir iş gezisindeyken üç ayrı kadın arkadaşını ve üç ayrı yaşamı ziyaret eder. Birinci bölümde ziyaret edilen Young-soon (Seo Young- hwa) boşanmıştır, vejeteryandır ve kendisinden genç kadın arkadaşıyla paylaştığı evinin bahçesinde sebze yetiştirmeyi sever. Annesi evden kaçan genç komşu kadına destek olur. Kaçış birinci ziyaretten itibaren farklı biçimlerde kendini sezdirecektir.

İkinci ziyarette Su- young 'u (Song Seon-mi) tanırız. Mimar komşusuna aşık ve barda tanıştığı genç bir şair de (çok konuşmaktadır) ona aşıktır. Vazoda köklenen ve toprakla buluşamayan çiçeği gibi Su-young da yerini bulamamış gibidir.

Üçüncü buluşmada tanıdığımız Woo- jin (Kim Sae-byouk) bir sinemada çalışmaktadır. Bu karşılaşma zihin emeği ile yüceltilen erkeklerin ezberleri üzerine eğlenceli bir sohbetten oluşur. Ancak Gam- hee popüler Bay Jung (eski sevgili) ile karşılaşır ve aslında film izlemenin bir bahane olduğunu sezdirir bu tesadüf.

Ziyaretlerdeki yaş sıralaması Gam- hee'nin (olası) yaşam evrelerini sezdirecek bir dizge oluşturmaktadır. En yaşlıdan en gence gerçekleşen bu ziyaretlerde mesafeli ve bir o kadar da gerilimli diyaloglara tanık oluruz. Ortak geçmişlerine rağmen sonraki yıllarda yaşanan uzaklaşmalar ve artık kaçılan hayatlardır belki de bu gerilimi yaratan. Her üç buluşma da farklı biçimlerde eril müdahale ile kesintiye uğratılır.

Kocasının yokluğunda saçını kesen, oburca yemek yiyen ve evliliği süresince görme ihtiyacı duymadığını anladığımız eski arkadaşlarını ziyaret eden Gam-hee, ziyaret ettiği farklı yaşamlar için hep aynı cümleyi kurar: “Ben de böyle bir yerde yaşamak istiyorum.”

1 saat 17 dakikalık film taşıdığı mizahi ton ve yarattığı absurd durumlarla da seyirciyi sıkmadan derdini anlatan bir ustalığın ürünü. Yaygın eril egoizme olduğu kadar güvenlik ve statü için kabul edilenlere de sözünü esirgemeyen filmin yönetmeni erkek ama filmini tavukları sürekli ibikleyen horozla açmasını da görmeyelim mi yani.

Sahi kim bu kaçan kadın(lar) ve nereye kaçıyor(lar)?

Unité de Fictions La Sept Arto,
Pathe Television et SM FILMS presentent

Denis Lavant
Michel Subor
Grégoire Colin

un film de Claire Denis

BEAU TRAVAIL

Sélection Officielle Festival de Venise 99 - Berlin 2000 Forum International du Nouveau Cinéma

LA SEPT ARTO présente un film de CLAIRE DENIS "BEAU TRAVAIL" avec DENIS LAVANT MICHEL SUBOR GREGOIRE COLIN RICHARD COUCHET scénario JEAN-PAUL FARGEAU et CLAIRE DENIS d'après HERMAN MELVILLE
montage AGNES COBARO musique NELLY QUÉZILIER avec JEAN-PAUL MAIGEL et DOMINIQUE GABRIAUD costumes ERAN Tzur décors ANNAÏG DE MOLEFON costumes JUDY SHREWSBURY une coproduction LA SEPT ARTO PATHE CHEVALER
www.pyramidefilms.com PATHE TELEVISION JARDIN MINI SM FILMS PATRICK GRANDPERRET et avec la participation de CENTRE NATIONAL DE LA CINEMATOGRAPHIE

**“Belki özgürlük pişmanlıkla başlar.”
Çavuş Galoup**

Beau Travail/ İyi İş

Herman Melville'in romanı Billy Budd (1988)'dan, Claire Denis ve Jean Paul Fargeau'nun birlikte senaryolaştırdığı ve Claire Denis'in yönettiği 1999 yapımı Fransa filmi.

Erkeklik krizini erkeklerin radikal biçimde baş başa oldukları askerlik durumu içinden tartışmaya açan film, homoerotik vurguya sahip bir bakış sunuyor.

Çavuş Galoup (Denis Lavant), Komutan Foreister (Michel Subor) ve er Sentain (Gregoire Colin) üçgeninde muğlak bırakılan eğilimler ve rekabetin

baskıladığı duygular, erkek dünyasının araçsalcı- tabulara dayalı gerilimini açığa çıkarıyor.

Doğu Afrika Cibuti Kolonisi'nde geçen film, Fransız yabancı lejyonunun sömürgeci içerikten ödün vermeyen yapısını açığa vururken, erkeklik, askeri kamp-eğitimi ve dışlanmışların lejyon birliğini bir başarısızlık alanı olarak kurguluyor: Artık işlevsizleşmiş lejyonun abartılı askeri ritüelleri, erkek hiyerarşinin teatral bağlılıkları, cinsel yönelimin baskılanması ve sınıfsal ve ırksal dışlamalarla yaratılmak istenen eril, savaşçı, sömürgeci sadakate dayalı beyazlaştırılan kimliğin başarısızlığı...

Eril bakışı tersine çeviren, erkek bedenini erotik bölgelere bölerek seyirlik hale getiren bakış (bu kez biz kadınlar bakıyoruz), askeri eğitimlerin sert, militarist ve komutçu niteliğini bale ve tango formuyla istikrarsızlaştırıyor.

Başarı/başarısızlık ikiliğinde yaratılan iktidarın serpildiği homofobik korkuyu güçlü bir biçimde sezdirenen film, bu korkuyu merkeze alarak sömürgeci lejyonun cinsel gücünü ve arzusunu istikrarsızlaştırırken erkekliğin krizini açığa vurmaktadır. Sömürge mirasının çöküşü kendi çöküşünü tanımayarak bir boş biçime dönüşmüştür. Tıpkı kapitalist modernite toplumlarında eril kimliğin iktidarsızlık korkusu ile homofobiye gerilemesi gibi, bir fazlalık ve imkansızlık hali olan tanımlı cinsel kimliklerin krizidir söz konusu olan.

Kendi imkansızlığı ile yüzleşen erkeklik kendinden vaz geçmeyi de öğrenir gün gelir.

Tarım Orkam Sen
Kadın Bülteni
Şubat 2022



“Anelik mülkün konusu değildir.”

Que Horas Ela Volta/ Annemle Geçen Yaz

Anna Muylaert'in 2015 yapımı Brezilya filmi.

Sao Paulo'nun üst orta sınıf evlerden birinde uzun süredir hizmetçilik ve dadılık yapan Val (Regina Case), 10 yıldır ayrı kaldığı kızının üniversite sınavına girmek için Sao Paulo'ya gelmesiyle gerilimli bir süreç yaşar. Tüm zamanını ve emeğini verdiği bu zengin ve büyük evde en dar ve hücre benzeri odaya sıkıştırılarak fazlalık olduğu hissettirilen Val'ın aksine kızı Jessica (Camila Márdila) sınıfsal olarak itildiği yeri ve konumu kabul etmeyecektir. Val'ın 10 yıldır uzakta oluşunun gerilimini yaşayan Jessica ve Jessica'nın sınıfsal-etnik sınırlara hapsedilmeyi reddeden cüreti, ikili arasında gerginlik yaratsa da her iki kadın diğerinin kabul ve redleri üzerinden kendisi ile yüzleşerek çıkacaktır bu sınavdan. Birbirlerine bakmayan üst orta sınıf aile ile birbirlerini görmedikleri halde bakmayı ve teması öğrenerek sınırlarını aşan iki güçlü kadının hikayesi... Hem samimi hem matrak da olabilen yalın bir hikaye. Val'ı çok seveceksiniz.



“Güvenlik ihtiyacıdır bizi köleleştiren. Belki de bakmaya korktuğumuz yerlerde güven, yanlış yakınlıklardır belki de bizi güçsüzleştiren. Güven ihtiyacı bizim en büyük tuzağımızdır belki de...”

Gloria

Sebastian Lelio'nun yönettiği 2013 yapımı Şili filmi.

Kadınların sonsuz ve imkansız bir gençliğe zorlandıkları plastik kapitalist tüketim toplumunda menopoza sonrası kadın cinselliği, cinsel özgürlük, yalnızlık ve yalnızlaştırılma, güven ihtiyacının aşkın ve insani temasın yerine konması ve tüm bunların ortasında kendi körlükleri ve orta sınıf uzlaşmaları ile yüzleşmek zorunda kalan bir kadının hikayesi, Gloria.

Orta yaş kadın hikayesi ana akım sinemanın burun kıvrıldığı, görmediği bir hikaye olsa da Hollywood filmin gişe başarısına kayıtsız kalamadı ve filmin İngilizce versiyonu Amerika Birleşik Devletlerinde çekildi. İngilizce filmin yönetmeni de Lelio ancak Gloria Bell, Şili'li orijinalinden çok farklı. Bir senaryo Amerikan toplumunun muhafazakar dünyasına nasıl tercüme edilir sorusuna iyi bir örnek: Tabii ki tüm politik bağlamından kopararak.

Güvenli bir sitede yalnız yaşayan ve her gün arabası ile işe giderken ruh durumuna göre şarkılar söyleyen Gloria (Paulina Garcia), evde, işte ve kentte yalnızdır. Tüketici gençlik kültürünün artık görmediği karanlık taraftır. Çocukları ile telesekreter mesajları ile haberleşirken “Anneniz” diye tanıtır kendini. Yerinde bir hatırlatmadır bu çünkü artık yetişkin olan çocukları ile de görüşemediğini ve yaşamlarının dışında kaldığını görürüz. Gloria dans etmeyi seven, muzip, kentli bir kadındır ama o da kültürel kalıplar içinde evlenmek için yetiştirilmiştir. Evlilik bitip çocuklar gittiğinde ise elinde kalan yalnızlık ve görünmezliktir.

Sevgi arayışını bekarların tanışma partisinde kendisine bir partner arayarak sürdüren Gloria, Rodolfo (Sergio Hernandez) ile tanışır ve kabusu dönüşecek bir rüyaya adım atar.

Ataerik kültürün iki yüzlülüğünün bedenleşmiş hali olan Rodolfo sayesinde kendi sınırlarına da çarpacaktır. Rodolfo, sınıfsal ve eril kompleksleri ile sistemin karanlık yüzüdür ve kendisi için her şeyi isteyen ama sorumluluktan kaçan tetikçidir.

Filmin Gloria ile özdeşleşen hikayesi sadece bireysel bir hikaye değildir. Yönetmen filmin tamamına yerleştiği toplumsal olaylar (öğrencilerin Beyaz Pantolonlular eylemi, protestolar, kitlesel eylemler) Gloria- Rodolfo ilişkisini Şili- Orta sınıf ilişkisinin siyasal iç yüzü ile bütünler. Diktatörlük ve darbe yönetiminin suikastçılarından Rodolfo, şimdinin kapitalist demokrasisinde suç ortaklığını gizlemeye çalışan ama varoluşu ile her an geçmişin suçlarını onaylayandır.

Gloria'nın ikilemi güven ihtiyacından doğar gibidir. Yanılgısı ile yüzleştiğinde yakınlığı belki de hiç bakmadığı yerde bulacak...

Kadınlarımız

Elleri hamurlu kadınlarımız
Gönülleri yanık,
Gözleri dolu, aktı akacak yaşları.
Ömrünü adanmış çocuğuna, eşine
Hayatın kölesi, ölümlerin tam ortası.
Emeği çalınan, yoksulluk içinde çırpınan
Can Kadınlarımız.

Oysa;

Ne güzel olurdu sen özgür olsan;
Çiçekleri açtırdın tarlalarda, dağlarda,
Sesin kuşlarla bir ötüşürdü bağlarda,
Gözlerin ışık saçardı karanlıklarda.
Senin elinin değdiği değişir
Senin elinin değdiği iyileşir
Sen olmazsan doğum olmaz, yaşam olmaz
Can kadın.

Sen baş tacısın, gonca gülsün
"Selvi boylu al yazmalısın"
Aşkın çöllere düşürür, dağları deldirir,
Olmazı oldurur.
Sendeki hayat ışığı dünyayı aydınlatır,
Bütün şiiirler seni anlatır.

Oysa:

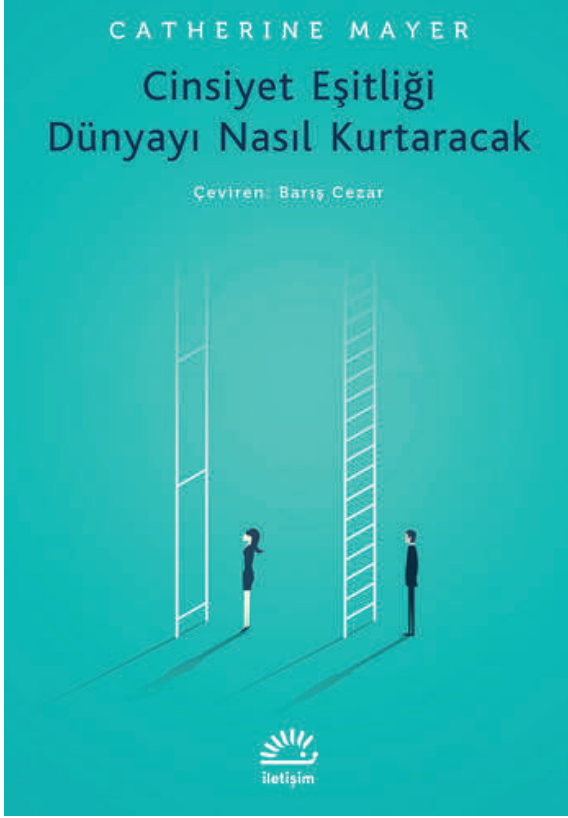
Bu cana kıyanlar var,
Emeğini yok sayanlar var,
Direncini kıranlar var.
Ben, sen, biz, hepimiz el ele verelim;
Cana kıyanlara duvar olalım
Birlik olalım biz olalım,
Dünyaya can getiren canı koruyalım!



Gönül Karataş
Tarım Orkam-Sen
Samsun Şube Kadın Sekreteri

***Bu cana kıyanlar var,
Emeğini yok sayanlar var,
Direncini kıranlar var.
Ben, sen, biz, hepimiz el ele verelim;
Cana kıyanlara duvar olalım
Birlik olalım biz olalım,
Dünyaya can getiren canı koruyalım!***

KİTAPLIK



Cinsiyet Eşitliği Dünyayı Nasıl Kurtarır
Catherine Mayer



Kendine Ait Bir Oda
Virginia Woolf



Erkeklik İmkansız İktidar
Serpil Sancar



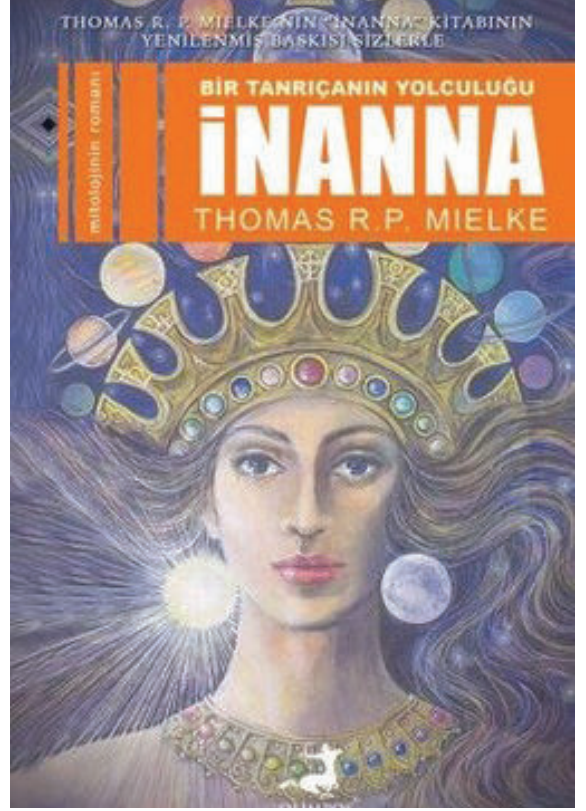
Kadınlar Ülkesi
Charlotte P. Gilman



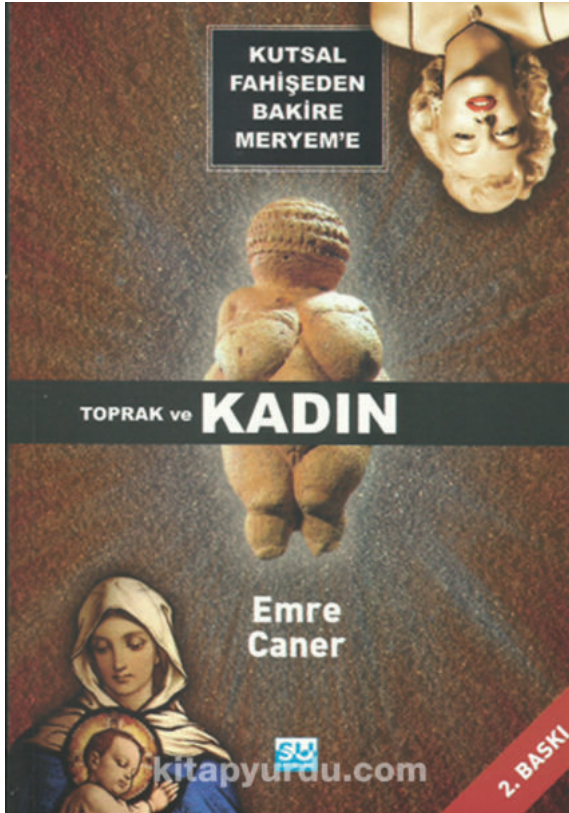
KİTAPLIK



Feminizm Herkes İçindir
Bell Hooks



İnanna
Thomas R.P. Mielke



Toprak ve Kadın
Emre Caner



Düğümlere Üfleyen Kadınlar
Ece Temelkuran